

Fotoğraf: Yusuf Sayman

Gökçer Tahincioğlu: Bir yol var; inat ve emek!

Gazetecilik: Bu iş siniklere göre değil

Hitchcock ve Truffaut sinema tartışıyor

**'Çabuk Çabuk' işinde çalışan Afrikalılar:
Seyyar saat satıcısından ibaret değil!**

‘Çabuk Çabuk’ işinde çalışan Afrikalılar: Seyyar saat satıcısından ibaret değiller!

7

Gazetecilik: Bu iş siniklere göre değil

Emek Erez

16

Hitchcock ve Truffaut sinema tartışıyor:

Zaaflar, arzular, yapılamayan filmler...

Soner Sert

22

**Tayfun Pirselimoglu: Mesele ‘bir şey’i
görebilmek**

Adalet Çavdar

29

Mantolu Kadın: Şiddet ve dayanışma

Hüseyin Bul

12

**Gökçer Tahincioğlu: Bir yol var; inat
ve emek!**

Anıl Mert Özsoy

19

TİP’li muhtar ve Yücel Erten

Gökhan Akcura

26

**Faruk Duman: İnsana kendisinden
huzur yok**

Nida Dinçtürk

32

Etkinlik-Yeni Çıkanlar-Çok Okunanlar

Sayı: 37 | Aralık 2018

Yayın Sahibi**AND Gazetecilik ve Yayıncılık,
San. ve Tic. A.Ş. adına**
Vedat Zencir**Genel Yayın Yönetmeni**

Ali Duran Topuz

**İcra Kurulu Başkanı ve
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü**

Ömer Araz

Yazı İşleri Müdürü

Cennet Sepetci / Anıl Mert Özsoy

Kapak Tasarım

Ersan Uğur Gör

Kapak Fotoğrafi

Yusuf Sayman

Katkıda Bulunanlar

Anıl Mert Özsoy, Emek Erez, Soner Sert, Adalet Çavdar, Gökhan Akcura, Nida Dinçtürk, Hüseyin Bul.

Yönetim Yeri:Maslak Mahallesi Ahi Evran Cad.
Nazmi Akbacı İş Merkezi 233-234
Sarıyer/İstanbul
Santral (212) 3463601, Faks (212)
3463635e-mail: info@gazeteduvar.com.tr
Duvar Kitap'ta yayımlanan yazı,
haber ve fotoğrafların her türlü telif
hakkı AND Gazetecilik ve Yayıncılık
Sanayi ve Ticaret A.Ş.'ye aittir. İzin
alınmadan, kaynak gösterilmeden ve
link verilmeden iktibas edilemez.

Merhaba,

21. yüzyıl dünyada göçün yüzyılı oldu diyebiliriz. Değişen ekonomik ve politik şartlar 'görünmez bir savaş'ın yansıması olarak insanları yurtlarından etti. Kimileri ülkelerindeki bombalardan kaçarken kimileri de ekonomik şartların dayatmasıyla kendilerine yeni şehirler, ülkeler aradı.

Türkiye de bulunduğu konum ve politikalar itibarıyla bu zorunlu göçlerin ilk duraklarından biri oldu. Peki göçmenler Türkiye'de ne yapıyor? Hayatta kalmak için nasıl mücadeleler veriyorlar? Türkiye'de yaşadıkları zorluklar neler? Irkçılığa, hak ihlaline maruz kalıyorlar mı? Doğu Şimşek ve Yusuf Sayman tüm bu soruların doğrultusunda İstanbul'daki Afrikalıların yaşamlarına yakından tanıklık ederek, 'Çabuk Çabuk - İstanbul'daki Afrikalılar' kitabını kaleme aldılar. Hacı Bişkin, Doğu Şimşek'le 'Çabuk Çabuk - İstanbul'daki Afrikalılar'ı konuştu.

Geçtiğimiz günlerde Deli Dolu Yayıncılık tarafından, Berk Can-kurt çevirisi ile basılan, "Bu İş Siniklere Göre Değil 'İyi Gazetecilik Üzerine Konuşmalar'" adlı kitap, "İyi gazetecilik nasıl olur, kimler gazeteci olabilir, gazetecilik nasıl değişti, günümüzde nasıl yapılıyor?" sorularına cevap ararken hem bu zorlu meslek üzerine düşündürüyor hem de gazeteciliğin değişen koşullarına temas etmemizi sağlıyor. Metinde deneyimli gazeteci Ryszard Kapuściński ile yapılmış söyleşilere yer veriliyor. Emek Erez'in kaleminden...

Gökçer Tahincioğlu ile ilk romanı Mühür, İletişim Yayınları etiketiyle yayımlandı. Tahincioğlu, Türkiye'nin bugünlerine değindiği romanını anlattı.

Truffaut soruyor, Hitchcock yanıtıyor! Bu nehir söyleşi, iki uzak diyarda yaşayıp ortak bir tutkunun peşinden giden meslek erbabı iki yönetmenin yaptığı güzel sohbetten öte, sinemanın her yönüne dair derin ve çarpıcı fikirlerin okura aktarıldığı bir çalışma olması nedeniyle hala güncelliğini koruyor. Kendisi de bir yönetmen olan Soner Sert'in imzasıyla...

Faruk Duman, Hep Kitap etiketiyle yayımlanan son romanı 'Sus Barbatus!'u ve yazarlık mücadelesini anlatıyor. Nida Dinçtürk, ağzımızda Anadolu efsaneleri tadı bırakan türde fantastik öğelerle de zenginleşen Sus Barbatus!'u Duman'la konuştu.

Tayfun Pirseliimoğlu'nun yeni kitabı "Çölün Önür Tarafı" İletişim Yayınları etiketi ile okuyucuyla buluştu. Adalet Çavdar, Pirseliimoğlu ile edebiyat, sinema ve 'tekinsizlik' üzerine konuştu.

Hüseyin Bul ve Gökhan Akcura bu sayımıza katkıda bulunan diğer isimler oldular.

Marifet iltifata tabidir. İyi okumalar!

Anıl Mert Özsoy

'Çabuk Çabuk' işinde çalışan Afrikalılar: Seyyar saat satıcısından ibaret değiller!

Doğuş Şimşek ve Yusuf Sayman İstanbul'daki Afrikalıların yaşamlarına yakından tanıklık ederek, 'Çabuk çabuk - İstanbul'daki Afrikalılar' kitabını kaleme aldılar. Doğuş Şimşek'le 'Çabuk çabuk - İstanbul'daki Afrikalılar'ı konuştuk.

İstanbul'daki Afrikalılar... Onları genelde İstanbul'un birçok yerinde seyyar satıcılık yaparken ya da bir oto yıkamacıda çalışırken görüyoruz. Genelde apartman dairesinin bodrum katlarında yaşıyorlar. İstanbul'da en çok yaşadıkları yer ise Aksaray. Doğuş Şimşek ve Yusuf Sayman İstanbul'daki Afrikalıların yaşamlarına yakından tanıklık ederek, 'Çabuk Çabuk - İstanbul'daki Afrikalılar' kitabını kaleme aldılar. Doğuş Şimşek'le 'Çabuk çabuk - İstanbul'daki Afrikalılar'ı konuştuk...

Hacı Bişkin

'SOĞAKTA SAAT SATAN GÖÇMENLERDEN İBARET DEĞİL...'

'Çabuk Çabuk' kitabında neden Afrikalıları ele almayı seçtiniz? İstanbul'da Suriyeliler gibi birçok göçmen mevcut...

Suriyeli mültecilere kıyasla Afrikalı göçmenler ile ilgili fazla akademik çalışma; onların göç ettikleri ülkede deneyimledikleri sorunlara, hayatlarını anlamaya yönelik proje yok. Bu yüzden İs-

İstanbul'da yaşayan Afrikalı göçmenlerin sesini duyurmak ve toplum içindeki görünürlüklerini arttırmak amacıyla 'Çabuk Çabuk' - İstanbul'daki Afrikalılar' isimli kitabı hazırladık. Kitap ile Afrikalı göçmenler hakkında oluşturulmuş olumsuz algıları yıkmayı, onların sadece "sokakta saat satan göçmenler" den ibaret olmadığını, göç ettikleri topluma kattıkları birçok olumlu yönleri ve çeşitliliği göstermeyi, birlikte yaşadığımız Afrikalı göçmenleri daha iyi tanımamızı sağlamayı hedefliyoruz. Afrikalı göçmenler ile uzun süredir bir arada yaşamamıza rağmen toplumun büyük çoğunluğu için görünmezler. Afrikalı göçmenlerin hikayelerinin fotoğraflar ve metinler ile aktarıldığı bu kitap ile, Afrikalılar'ın sorunlarını dile getirmek, onlara yönelik ayrımcılık ve ırkçılığın sonuçları konusunda farkındalık yaratmayı amaçlıyoruz.

'GİNSİYETÇİ SÖYLEMLER, AYRIMCILIK, SÖMÜRÜ...'

Misafir olduğunuz Afrikalıların fotoğrafını çekerken hikayelerini de dinlediniz. Kitap için yaptığınız saha araştırmalarında sizi etkileyen durumlar oldu mu?

Evet, tabii oldu. Son iki yıldır İstanbul'da yaşayan Afrikalı göçmenler ile ilgili akademik çalışmalar yapıyorum. Gündelik hayatta deneyimledikleri ırkçılık, iş yerinde maruz kaldıkları sömürü ve hak ihlalleri, Afrikalı kadınların gündelik hayatta deneyimledikleri cinsiyetçi söylemler ve ayrımcılık, temel haklara erişmekte yaşanan sıkıntıların etkilerinin tahminimden daha derin olduğunu anladığım hikayeler dinledim.

İstanbul'daki Afrikalıların bilinmeyen hikayesi nedir sizce?

İstanbul'daki Afrikalıların bilinmeyen çok hikayesi var. Kitapta yerleştikleri mahallelerdeki sosyal alanları, toplum merkezi işlevi gören kiliseleri, futbolun hayatlarındaki yerini, iş alanlarını Afrikalıların kendi sözleriyle ve fotoğraflarla anlatmaya çalıştık.

'İŞVERENDEN EN ÇOK DUYDUKLARI KELİME: ÇABUK ÇABUK'

Bizler İstanbul'da bulunan Afrikalıları yıllardır seyyar satıcılık yaparken görüyoruz. Neden seyyar satıcılık yapıyorlar? Afrikalıları İstanbul'da başka hangi işlerde çalışıyorlar?

Farklı sektörlerde ve çok çeşitli işlerde çalışıyorlar. Ancak büyük bölümünün geçimini sağladığı yer tekstil atölyeleri. Bu atölyelerde kayıtsız ve güvencesiz olarak, çok zor koşullarda çalışan Afrikalıların ilk öğrendikleri Türkçe kelime de "çabuk" oluyor. İşverenden en çok duydukları kelime bu çünkü. Öyle ki, zamanla mesleklerinin adına dönüşmüş; 'çabuk çabuk işinde çalışıyorum' diyor tekstil atölyesi çalışanı Afrikalıları. Afrikalıların bir diğer geçim kaynağı ise bavul

'Son iki yıldır İstanbul'da yaşayan Afrikalı göçmenler ile ilgili akademik çalışmalar yapıyorum. Gündelik hayatta deneyimledikleri ırkçılık, iş yerinde maruz kaldıkları sömürü ve hak ihlalleri, Afrikalı kadınların gündelik hayatta deneyimledikleri cinsiyetçi söylemler ve ayrımcılık, temel haklara erişmekte yaşanan sıkıntıların etkilerinin tahminimden daha derin olduğunu anladığım hikayeler dinledim.'

ticareti ya da onların deyimiyle 'kargo işi'. Kargo işletmelerinin yanı sıra restoran, kafe ve kuaför işleten ya da bu işletmelerde çalışan Afrikalı göçmenlerin sayısı da oldukça fazla. Afrikalıların işlettiği restoranlar ve kafeler, göçmenler için gelir kaynağı olmanın yanı sıra sosyal ağlarını oluşturdukları, sosyalleştikleri, kültürel pratiklerini devam ettirdikleri mekanlar olma özelliğini de taşıyor. Film ve dizi sektörü de Afrikalı göçmenler için bir geçim kapısı. Ne var ki bu filmler ve diziler, toplumda Afrikalı göçmenlere yönelik oluşmuş olumsuz algıların değişmesini sağlamadığı gibi, tam aksine, bu algıların pekişmesine neden oluyor.

'TÜRKİYE'Yİ SEÇMELERİNİN NEDENİ...'

Afrikalılar neden Türkiye'yi seçiyorlar? Size bu konuda ne anlattılar?

Çoğu Afrikalı göçmenin hayali Türkiye'den Avrupa'ya göç etmek. Türkiye'ye çalışmak için gelenlerin sayısı da oldukça fazla. Türkiye'yi seçmelerinin bir diğer nedeni de sosyal ağların varlığı.

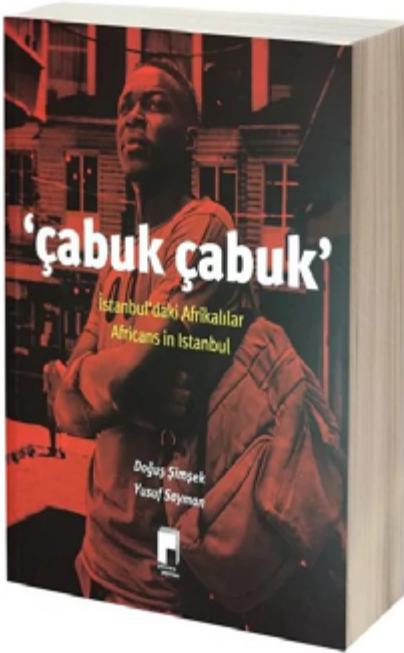
'TÜRKLER BİZDEN ÖNCE YEMEK YİYOR'

İrkçılığa maruz kalıyorlar mı? Bu konuda İstanbul'da yaşadıkları olumsuz olaylar oldu mu?

Evet. Tekstil atölyesinde çalışan Ugandalı bir kadın, çalışma koşullarının zorluğunu şu cümlelerle anlattı: "Uzun saatler çok az paraya çalışıyoruz. Birçok Afrikalı göçmen 'çabuk çabuk' işinde mecburiyetten çalışıyor. Köle gibi çalışıyoruz. İş yerinde çalışan Türkler bizden önce yemek yiyorlar, bize de yemek olarak artıklarını veriyorlar. Bir kere de iş yerinde işverenin tacizine maruz kaldım. Çabuk çabuk işi benim için kölelik demek."

İrkçılığın gündelik hayatın her alanında kendini gösterdiğini söyleyen papaz, kilisenin de zaman zaman ırkçı saldırılara maruz kaldığını şu sözlerle dile getirdi: "Semtte yaşayan komşular, kilisemize çeşitli saldırılar gerçekleştirdiler. Polisi aradık, başımıza gelenleri anlattık. Fakat bir soruşturma başlatılmadı ve bizim sessiz olmamız gerektiği söylendi. İki yıldır kilisenin papazıyım ve bu süre içinde kilisemize yönelik birçok saldırı gerçekleşti. Bu saldırılar bizi çok rahatsız ediyor ve korkutuyor. İleride kiliseleri kapatacaklar diye endişeleniyoruz çünkü kiliseler bizim için sadece ibadet mekanları değil aynı zamanda rehabilitasyon merkezi.

Türkiye bizim için hem iyi hem de tehlikeli bir ülke. Burada yaşamak için çok çaba sarfediyoruz. İstanbul'da çalışan Afrikalı göçmenler çoğu zaman maaşlarını alamıyorlar, bazen iş veren tarafından, bazen de iş yerinde çalışan işçiler tarafından ırkçı söylem ve saldırılara maruz kalıyorlar."

Çabuk Çabuk – İstanbul'daki Afrikalılar, Doğu Şimşek-Yusuf Sayman, Pencere Yayınları, 2018.

Gazetecilik: Bu iş siniklere göre değil

Emek Erez

Geçtiğimiz günlerde Deli Dolu Yayıncılık tarafından, Berk Cankurt çevirisi ile basılan, “Bu İş Siniklere Göre Değil ‘İyi Gazetecilik Üzerine Konuşmalar’” adlı kitap, “İyi gazetecilik nasıl olur, kimler gazeteci olabilir, gazetecilik nasıl değişti, günümüzde nasıl yapılıyor?” sorularına cevap ararken hem bu zorlu meslek üzerine düşündürüyor hem de gazeteciliğin değişen koşullarına temas etmemizi sağlıyor. Metinde deneyimli gazeteci Ryszard Kapuściński ile yapılmış söyleşilere de yer veriliyor.

Gazetecilik mesleği sanırım her dönemde tartışılacak. Çünkü yapılan iş bir anlamda hakikat işçiliği. Doğruyu söylemenin, haklıdan yana olmanın bedel ödemeyi getirdiği, tanıklık yükünün arttığı şartlarda bu meslek daha da önemli ve meşakkatli hale geliyor. Çünkü bir taraf seçmeyi gerektiriyor ve güce yaslanıp onun sesi olmak mı yoksa sesi duyulmaz olanı görünür kılmak mı gibi ahlâkî bir soruyu içinde barındırıyor. Bu nedenle, hakikatten yana söz söylemeyi tercih eden gazeteci için hayatın anlamı, özellikle bizim gibi otoriter toplumlarda gözaltılar, hapisaneler, tehditler olabiliyor. Çünkü medyayı ele geçirmek bir anlamda duyulması, görülmesi istenmeyeni hiçleştirme anlamını taşıyor. Böyle bir durumda en önemli görevin gazetecilere düştüğü hatırlanırsa, otoritelerin onlar üzerindeki baskısı da anlaşılır oluyor.

Geçtiğimiz günlerde Deli Dolu Yayıncılık tarafından, Berk Cankurt çevirisi ile basılan, “Bu İş Siniklere Göre Değil ‘İyi Gazetecilik Üzerine Konuşmalar’” adlı kitap, gazetecilik mesleği üzerine yukarıda bahsettiğimiz bağlamda tartışma sunuyor. Metinde deneyimli gazeteci Ryszard Kapuściński ile yapılmış söyleşilere yer veriliyor. Kapuściński Afrika, Güney Amerika, Ortadoğu gibi savaşın, kıtlığın, darbelerin ve dolayısıyla acının eksik olmadığı topraklarda sürdüğü gazetecilik faaliyetleri ile birlikte dünyada, “Futbol Savaşı”, “Şahların Şahi” gibi eserleriyle de tanınıyor. Kitap, “İyi gazetecilik nasıl olur, kimler gazeteci olabilir, gazetecilik nasıl değişti, günümüzde nasıl yapılıyor?” sorularına cevap ararken hem bu zorlu meslek üzerine düşündürüyor hem de gazeteciliğin değişen koşullarına temas etmemizi sağlıyor. Ayrıca, Kapuściński'nin deneyimleriyle ve sosyal antropoloji bilgisiyle olayları yorumlaması da dikkat çekici bence. O, sahadan konuşuyor, güçlüye yaslanmıyor, işini adanmışlıkla yaptığı ve sesi duyulmayanların sözünü ulaştırma gayreti, mesleğine ahlâkî bir sorumlulukla yaklaştığını gösteriyor.

HABER PARA DEĞERİ KAZANINCA

Kitap, Maria Nadotti'nin Kapuściński ile yaptığı söyleşi ile

başlarken ilk soru, sağlam bir ahlâkî duruşun, deneyimin, risklerin ve paylaşımın gereği olan bir gazeteciliğin nasıl olması gerektiği üzerinden geliyor. Kapuściński bu soruya uzunca cevap verirken, gazeteciliğe dair dersler içeren pek çok şeyden söz ediyor esasında. Gazeteciliğin günün yirmi dört saatini kaplayan bir iş olduğunu, devamlı derinleşme, okuma zorunluluğu içerdiğini hatırlatıyor. Düşününce gerçekten gazetecilik yaşamın tamamını kaplayan bir meslek, belki de kendine dair olana en az zaman ayırabildiğin bir iş. Çünkü genellikle diğer mesleklerde olduğu gibi mesain bitince kendi yaşamına dönmek gibi bir durumu içermiyor. Gazetecinin işten eve dönüş saati belirsiz özellikle günümüz dünyasını ve haber akışını düşündüğümüzde nereden ne zaman nasıl bir haber geleceği belli değil bu nedenle gazetecilik yaşamın tamamı demek olabiliyor. Ve yaşananları yorumlamak için de Kapuściński'nin de vurguladığı gibi devamlı okumanın ve araştırmanın gerekli olduğu bir mesleki yük içeriyor. Elbette burada ideal bir gazetecilikten söz ediliyor ancak Kapuściński'nin cümleleri ve anlattıkları en azından kendisinin bu mesleği böyle yerine getirdiğini de gösteriyor.

Metinde dikkat çekilen bir nokta da özellikle yirminci yüzyılın ikinci yarısı itibariyle, teknoloji, iletişim devrimleri gibi sebeplerin meslek üzerinde etkisi. Çünkü bu süreçten sonra iş çevreleri ve siyasetçiler gerçeğin değil sansasyonun önemli olduğunu fark ediyorlar ve böylece haber başka bir boyut kazanıyor. Bu durum, haber ne kadar sansasyon yaratırsa o kadar para anlamını da beraberinde getiriyor ve haber kültürden kopmuş oluyor. Kapuściński bu durumu şöyle ifade ediyor: "İşte bu nedenledir ki en büyük televizyon kanallarının başında birdenbire büyük bankalardan, sigorta şirketlerinden veya para içinde yüzen herhangi bir kurumdan çıkma, gazetecilikle kesinlikle hiçbir alakası olmayan iş insanları peyda oldu. Haber kâr getirmeye, hem de hızlı biçimde kâr getirmeye başladı."

Haberin kâr amaçlı faaliyete dönüşmesinin ve gazetecilerin değil parası olanın gazete patronu olmasının da elbette getirileri olacaktır üzerine kafa yorunca. En başta hakikat değeri artık para değerine dönüşür, gazeteci eğer mesleğini hakkıyla yapma idealinde değilse yoksulların, ezilenlerin, hakkı gasp edilenlerin değil, paranın peşinde koşacaktır. Sadece bu da değil Kapuściński önceleri gazetelerin başında bulunanların mesleğin içinden yetişen isimler olduğunu, onların gençlere tavsiye verebildiğini ancak bahsettiğimiz durumda gazeteci olmayan patronun, genç bir gazetecinin derdini anlamasının zor olduğunu vurguluyor.

Bu bir anlamda meslek içi deneyim aktarımının, usta-çırak ilişkisinin de yok olması anlamını taşıyor ki böylesi zorlu bir

'Metinde dikkat çekilen bir nokta da özellikle yirminci yüzyılın ikinci yarısı itibariyle, teknoloji, iletişim devrimleri gibi sebeplerin meslek üzerinde etkisi. Çünkü bu süreçten sonra iş çevreleri ve siyasetçiler gerçeğin değil sansasyonun önemli olduğunu fark ediyorlar ve böylece haber başka bir boyut kazanıyor. Bu durum, haber ne kadar sansasyon yaratırsa o kadar para anlamını da beraberinde getiriyor ve haber kültürden kopmuş oluyor.'

meslek için önemli denilebilecek bir yokluk bu. Böylece bir şekilde meslektaşlık ilişkisinden çok işletmeci çalışan ilişkisi ortaya çıkıyor ki günümüzde gazetecilik üzerine düşündüğümüzde de bunu gözlemleyebiliyoruz.

GAZETECİ OLMAK, İYİ İNSAN OLMAYI GEREKTİRİR

Kapuściński gazeteci olmanın gereklerinden de bahsediyor ve en başta bunun için iyi insan olma şartını koyuyor.

Buradaki “iyi” ideal bir insan profili olmaktan çok mesleğini hakkıyla yapmakla ilişkili bana kalırsa, ona göre: “Bu meslekte iyi bir insan demek, başkalarını anlamak; onların niyetlerini inançlarını, ilgi alanlarını, sıkıntılarını ve acılarını anlamak demektir. Ve ilk andan itibaren onların kaderlerine ortak olmak demektir. Buna psikoloji biliminde empati denir.” İyi insan olan gazeteci için sanıyorum öncelikle kendi ön yargılarını bir kenara bırakmak, haberini yapmaya çalıştığı insanları kendi yaşamının bir parçası olarak düşünmek gibi bir durum var. Bunun içinde bir şekilde sahada olmak, temas etmek, dinlemek, haber yapmaktan önce onlarla dert ortaklığı kurmak veya Kapuściński’nin ifadesiyle “kaderlerine ortak olmak” gerekiyor.

YOKSULLAR, ÖTEKİLER

Kapuściński özellikle “öteki” olanı önemseydiğini ifade ediyor kitapta. Onun “öteki” olarak görüp üzerinde durduğu ve kendisini bu mesleğe adanmasına sebep olan ise yoksullar anladığım kadarıyla. Afrika, Güney Amerika, Ortadoğu gibi dünyanın çıkar savaşlarının, sömürgeci politikalarının ege-men olduğu coğrafyalar üzerine uzmanlaşması da bununla ilgili sanırım ve daha önce de bahsettiğim gibi onun için bu mesleği yapmanın ve yazmanın ahlâki nedenleri de var.

Çünkü ona göre; “yoksullar genelde sessizdir. Yoksulluk sızlanmaz, onun dili yoktur. Yoksulluk sessizce acı çeker. Yoksulluk ayaklanmaz.” Böyle bir durumda gazeteci, Kapuściński gibi bu işe kendini adanmış ve bir misyon yüklenmişse, bu sessizliği söze dönüştürmek, acıyı görünür kılmak, dilsiz dil olup onun gerçekleştiremediği ayaklanmayı gerçekleştirmek gibi sorumluluklar taşıyor. En azından Kapuściński kendisine böyle bir sorumluluk yüklenmiş ve elinden geleni yapmış görünüyor. Kitaptaki söyleşilerde aktardıkları bunun göstergesi gibi.

Kapuściński dünyanın farklı bölgelerinde gazetecilik yapmanın zorluklarından da bahsediyor, özellikle dil sorununun gazeteciyi çok zorladığına, bu nedenle ipuçlarından ve

‘ Kapuściński gibi bu işe kendini adanmış ve bir misyon yüklenmişse, bu sessizliği söze dönüştürmek, acıyı görünür kılmak, dilsiz dil olup onun gerçekleştiremediği ayaklanmayı gerçekleştirmek gibi sorumluluklar taşıyor. En azından Kapuściński kendisine böyle bir sorumluluk yüklenmiş ve elinden geleni yapmış görünüyor. Kitaptaki söyleşilerde aktardıkları bunun göstergesi gibi.’

göstergelerden yararlanmanın bir gazeteci için ne kadar önemli olabileceğine, kendi tecrübesinden örneklerle dikkat çekiyor. Bir dinleyicinin dünyayı dolaşmadan önce sinik miydiniz?” sorusuna ise şöyle cevap veriyor: “Bu mesleği yapmaya karar verenler, bedelini tehlikeler ve acılar içinde ödemeye hazır kişilerdir. Onlar sinik olamazlar.” Sanırım cevap, bu mesleği hakkıyla yerine getirmenin hiç de kolay olmadığını da gösteriyor bize.

ANLATMANIN ÖNEMİ

Metinde ayrıca Ryszard Kapuściński ile John Berger arasında sohbet tadında bir söyleşiye de yer veriliyor. Berger’ın uzunca girişi gazetecilik dışında farklı pek çok konuda tartışma sunuyor. Düşününün özellikle kurmaca, hikâye ve haber arasında koyduğu ayırım ve kurmaca üzerine getirdiği eleştiri başka bir yazının konusu olacak kadar önemli bana kalırsa. Berger, Kapuściński’nin metinlerinden örneklerle hikâye etme ve haber arasındaki ayırımı açıklamaya çalışıyor.

Anlatmanın öneminden ve bu çabanın zorluğundan dem vuruyor çünkü ona göre: “Anlatmak gibi eylemler, anlamsız ve anlamsızlığa meydan okumak demektir. Anlatmaktan kastımız nedir? Aptallığa, bayağılığa karşı girişilen umutsuz bir çabadır belki. Hikâyeler, sağır bir dünyada yaşamının nasıl bir şey olduğunu anlatır bizlere, bu her zaman böyle olmuştur.” Çoğu zaman anlatmanın anlamsızlığına düştüğümüz oluyor gerçekten de sadece gazeteciler için değil bir şekilde anlama ve anlatma gayreti olanlar için de böyle durum ama tüm bunlara rağmen, umutsuzca da olsa dünyanın hikâyesine sağır kalmamak adına anlatma çabası devam ediyor. Gazeteciler de bu çabanın en önemli parçalarından. Çünkü sağır olunanı duyulur kılmak gibi bir sorumlulukları var, tüm gazeteciler için geçerli olmasa da buna dair emek verenler olduğunu biliyoruz.

“Bu İş Siniklere Göre Değil ‘İyi Gazetecilik Üzerine Konuşmalar’” adlı kitap bize gazeteciliğin zorluklarını, gereklerini ve gerekliliğini deneyimli bir gazetecinin düşünceleri üzerinden anlatıyor. Her dönem tartışılan, bana göre hakikat iççiliği olan bu mesleğin, özellikle Kapuściński gibi ahlâki bir sorumlulukla, iyi bir insan olma çabasıyla yapıldığında ne denli zor olduğunu görmek bakımından bu metin iyi bir okuma olabilir. Ayrıca, dünyanın duyulması gereken hikâyelerinin peşine düşmüş, sesizliği söze dönüştürmüş, türlü baskılara maruz kalmış gazetecileri anlamak ve bu mesleğin özellikle devletlere, otoritelere ve güce yaslanmayanlar açısından ne denli zor ve çileli olduğunu bilmek için.

Bu İş Siniklere Göre Değil ‘İyi Gazetecilik Üzerine Konuşmalar’, Ryszard Kapuściński, çev. Berk Cankurt, Deli Dolu Yayıncılık, 2018.

Gökçer Tahincioğlu: Bir yol var; inat ve emek!

Gökçer Tahincioğlu ile ilk romanı Mühür'ü konuştuk. Tahincioğlu, "Yazarın içinden geçtiğimiz dönemden, yaşadıklarımızdan kaçma şansı yok. Olmadığı gibi aksine tarihe not düşmek biraz da görev gibi..." dedi.

Uzun yıllardır gazeteci kimliğiyle tanınan ve gazetecilik üzerine düşünen kitaplar kaleme alan Gökçer Tahincioğlu bu kez bir romanla okur karşısında. Güncel politik bir meseleyi ele alan Mühür, geçtiğimiz günlerde İletişim Yayınları etiketiyle yayımlandı. Tarikatlar, kayıplar, iki avukat ve dayanışma... Tüm bunları günümüz Türkiye'sinde anlatan Gökçer Tahincioğlu ile edebiyata, gazeteciliğe ve okurlarını bekleyen yeni çalışmalarına dair konuştuk. Tahincioğlu, "Mühür'ün odağında esrarlı bir tarikat var. Ancak mesele sadece bu tarikatla sınırlı değil. O esrarlı tarikata diz çöktürmeye çalışan bütün ülkeye hâkim tarikatlar, onların mağdurlarıyla dayanışan avukatlar, kayıplar ve yakınları, cezaevlerindeki hak ihlalleri ve küçük bir kızın bütün bu toplum düzeni içerisinde yaşamak zorunda kaldıkları da var. Ve elbette aşk da... Mühür, bütün bu yönleriyle güncelik politik olarak nitelendiriliyor" dedi.

Anıl Mert Özsoy

Öncelikle gazetecilik hayatınızla başlayalım. Uzun yıllar Milliyet gazetesinde çalıştınız ve biyografinizde de ayrılış tarihinizi not düşünüyorsunuz. Gazetecilik size ne kattı?

Gazetecilik benim mesleğim. Yaşama dair bildiğim ne varsa bu meslekte öğrendim. Ben sokakta, insan hikayeleriyle dolu bir alanda uzun yıllar gazetecilik yaptım. Adliyede sıradan insanların dava dosyalarına giren garip hikayeleriyle karşılaştım, onların acılarına ya da beklentilerine tanıklık ettim. Bütün bunlar haberin dışında alanlara kaymaya zorluyor insanı. Bazen dili haber metni dışına taşan bir metinle sadece olayı değil insanların o olaydan nasıl etkilendiğini, önce ve sonralarını aktarmak öykü yazmak gibi. Hiç göremeyeceğim yerleri gördüm, hiç tanışmayacağım insanlarla tanıştım. Gazetecilik, toplumu tanımak için muazzam bir olanak sunuyor size. Biyografinde de küçük bir eksiklik var. Sanki gazetecilik orada bitmiş gibi algılanmaya müsait. T24'te gazetecilik yapmaya devam ediyorum.

'ÇOCUKLUK HAYALİMDİ'

Buradan devam etmekte fayda var... Haber yazmaktan kurgu metne geçiş nasıl oldu?

Aslında planlı bir süreçti. Mühür'ü sosyal medyadan duyururken de "çocukluk" hayalim demiştim. Gazeteciliğe başladığım günden bu yana yazı konusunda kendimi yetiştirmeye çalıştım. Haberle ve gazeteyle bağlı kalmamaya da özen gösterdim. Bütün bunların pişmesi için sabırla beklemek ve emek vermek gerekiyordu. Ne kadar oldu, elbette bunu okuyucu takdir eder ama doğru olduğunu düşündüğüm bir zamanda yazmaya başladım.

Sizi gazetecilik üzerine kaleme aldığınız kitaplarınızdan da tanıyoruz. Neden roman?

Gazetecilikle ilgili yapıp ettiklerim bir yana yazı konusunda bütün bu kendini yetiştirme çabası roman içindi. Hayalim zaten roman yazmak ve başladıktan sonra sürdürebildiğim noktaya kadar bunu sürdürmektir. Yola Mühür'le çıktım. Gelen tepkiler sonrası için de belirleyici elbette. Ama mümkün olursa yazmaya devam etmek istiyorum.

Mühür, bugünlerin Türkiye'si'ni konu ediniyor. Bugünü yazmanızdaki ana motivasyon nedir?

Son yıllarda bireye ve gündelik yaşamına odaklanmış bir roman yazımı daha ağırlıklı olarak yapıyor. Ben güncel politik romanları hem seviyorum hem de edebiyat aracılığıyla tarihe bir not düşme işlevinin olduğunu düşünüyorum. Aslında yazarın çok da içinden geçtiğimiz dönemden, yaşadıklarımızdan kaçma şansı yok. Olmadığı gibi aksine tarihe not düşmek biraz da görev gibi...

'Mühür'ü sosyal medyadan duyururken de "çocukluk" hayalim demiştim. Gazeteciliğe başladığım günden bu yana yazı konusunda kendimi yetiştirmeye çalıştım. Haberle ve gazeteyle bağlı kalmamaya da özen gösterdim. Bütün bunların pişmesi için sabırla beklemek ve emek vermek gerekiyordu. Ne kadar oldu, elbette bunu okuyucu takdir eder ama doğru olduğunu düşündüğüm bir zamanda yazmaya başladım.'

Tabiri caizse haber değeri oldukça yüksek bir meselesi var Mühür'ün. Tarikatlar, avukatlar, kayıplar...

Mühür'ün odağında esrarlı bir tarikat var. Ancak mesele sadece bu tarikatla sınırlı değil. O esrarlı tarikata diz çöktürmeye çalışan bütün ülkeye hakim tarikatler, onların mağdurlarıyla dayanışan avukatlar, kayıplar ve yakınları, cezaevlerindeki hak ihlalleri ve küçük bir kızın bütün bu toplum düzeni içerisinde yaşamak zorunda kaldıkları da var. Ve elbette aşk da... Mühür, bütün bu yönleriyle güncelik politik olarak nitelendiriliyor.

Dil ve atmosferle güçlü bir bağ kurduğunuzu düşünüyorum. Özellikle açılış sahnemiz oldukça kudretli. Haliyle karşımızda bir gazeteci-yazar olunca sormak icap ediyor. Kurgu ve gerçek yaşam arasında nasıl bir bağ ördünüz?

Romanda yer alan her olayın gerçekle bir biçimde bağı var. Gerçekten yola çıkarak bir kurgu oluşturmak ve olayları birbirine bağlamak en zor yanıydı. Ve elbette bunu yaparken dil işçiliği yapabilmek... Hem gerçekten kopuk olmaması hem de akışının güçlü olması gerekiyordu. En çok zorlandığım kısım da bu oldu. Haber yazıyor gibi yazma tuzağına düşmemek ancak insanlara da olanı biteni edebi bir biçimde aktarabilmek... Bunu yaparken kopukluklar yaşanmaması ve eklektik bir metnin ortaya çıkmaması da önemliydi.

Tarikatların, karanlık yapılanmaların, hesaplaşmaların arasında iki genç avukat ve küçük kız çocuk Elife... Günümüzün panoraması diyebilir miyiz?

Kesinlikle öyle. Evet bugünün bir yansıması ancak geçmişten gelen hesaplaşmaların, adaletsizliklerin bugün nasıl sürdürüldüğünü de içeriyor kitap. Zira bugün yaşadıklarımız durup dururken ortaya çıkmadı. Her olayın ardında büyük bir geçmiş ve hafıza var. Doğal olarak günümüzün panoraması

'Romanda yer alan her olayın gerçekle bir biçimde bağı var. Gerçekten yola çıkarak bir kurgu oluşturmak ve olayları birbirine bağlamak en zor yanıydı. Ve elbette bunu yaparken dil işçiliği yapabilmek... Hem gerçekten kopuk olmaması hem de akışının güçlü olması gerekiyordu. En çok zorlandığım kısım da bu oldu.'

derken yakın tarihin izlerini de eklemek gerekiyor.

Mühür, bugünün Türkiye'si'ni anlatırken yolda gördüklerini tarif etmek yerine yolunu bile isteye 'sorunlu' güzergahlara sokuyor. Devlet ve topluma dair eleştiriler var. Peki tüm bu eleştirilerin çözümü anlatılan hikayede kendine yer bulabiliyor mu? Edebiyatın bu noktadaki işlevi nedir?

Aslında o güzergahlara sokmuyor. Yolun kendisi oraya gidiyor. Kurguyu siz yapıyor olsanız da yolun başka bir güzergaha girmesi çok mümkün değil. O zaman güncel politik bir romandan değil bir ütopyadan bahsediyor olurduk. Temel dert ise bütün bu parametreler varken bu sarmaldan kurtulmanın çok da bir yolunun olmadığı anlatılması. Bir yol var; inat ve emek. Bir de bunu vurgulamak asıl dert.

Anlatımda dikkat çeken bir diğer hâl de yer yer kendini gösteren nostaljik öğeler... Bugüne dair bir metin kaleme alırken nostaljik unsurları da anlatıya yedirmek geçmişe dair özlemin karşılığı mıdır? 'Eski'den daha mı iyiydi?

"İyi" kavramını kullanmam, değildi. Ya da muhtemel ki nadir dönemler dışında "iyi" diyebileceğimiz bir dönem yok. Özellikle eleştirel baktığınızda böyle okumuyorsunuz meseleleri. Ama daha saf bulduğum tarafları var eskinin. "Değer" kavramının içini daha fazla doldurabildiğiniz bir tarafı var. Bugün saf ve değerli diyebileceğimiz şeylerin sayısı eskiye oranla çok daha az. Ama bu da geçmişten kopuk değil. Orada yaşanan kötülüklerin bugüne bir yansıması ve sonucu. Sadece doğamız gereği özlemiyoruz eskiyi, kırık dökük de olsa düzeltilebilir taraflarının daha fazla olması nedeniyle de, anlattığımızda dinleyecek ve edep sınırları içerisinde sizinle konuşabilecek daha fazla insan olması nedeniyle de özlüyoruz. İyi ise başka bir kavram. Ben eski-yeni tartışmasından, özellikle de bu iyiydi, bu kötü demekten öteden beri biraz kaçanlardanım.

Uzun yıllardır süregelen gazetecilik kariyeriniz... Meslek kitaplarınız ve şimdi de bir ilk roman. Peki bundan sonrasında okurlarınızı neler bekliyor?

Gazetecilik kitaplarına da romana da devam edebilmek niyetindeyim. Her iki türde yazabilecek çok fazla materyal var. Elimden geldiğince ikisini bir arada sürdürebilmeyi deneyeceğim.

Mühür, Gökçer Tahincioğlu, 259 syf., İletişim Yayınları, 2018.

Hitchcock ve Truffaut sinema tartışıyor: Zaaflar, arzular, yapılamayan filmler...

Truffaut soruyor, Hitchcock yanıtlıyor! Bu nehir söyleşi, iki uzak diyarda yaşayıp ortak bir tutkunun peşinden giden meslek erbabı iki yönetmenin yaptığı güzel sohbetten öte, sinemanın her yönüne dair derin ve çarpıcı fikirlerin okura aktarıldığı bir çalışma olması nedeniyle hala güncelliğini koruyor.

Soner Sert

Fransız Yeni Dalgası'nın en büyük yönetmenlerinden François Truffaut'un Hollywood'un İngiltere'den transfer ettiği "gerilim sineması"nın usta ismi Alfred Hitchcock ile yaptığı nehir söyleşi kitabı Hitchcock & Truffaut, uzun bir aradan sonra Türkçeye bir kez daha çevrildi ve Hayek Kitap tarafından basıldı. Şüphesiz, sinemayla amatör ya da profesyonel olarak ilişki kuran ya da bir şekilde bu sanat dalına ilgi duyan okur için güzel bir haber, diyebiliriz. Dünyada ve Türkiye'de yayımlandığı dönemde oldukça ses getiren ve defaatle baskı yapan bu kitap, iki uzak diyarda yaşayıp ortak bir tutkunun peşinden giden meslek erbabı iki yönetmenin yaptığı güzel sohbetten öte, sinemanın her yönüne dair derin ve çarpıcı fikirlerin okura aktarıldığı bir çalışma olması nedeniyle hala güncelliğini koruyor ve bizce, sinemacının en önemli el kitabı olma özelliği taşıyor.

'KÜÇÜMSEYİCİ TAVIR BENİ ÇOK ŞAŞIRTMIŞTI'

1950'li yıllarda Cahiers du Cinéma'da yazdığı yazılarla okurun ve sinema camiasının ilgisini çeken ve aynı on yılın sonunda 400 Darbe isimli ilk filmini yapan Truffaut, iyi bir çıkış yakalar ve ardından Piyanisti Vurun ve Jules et Jim filmleriyle dünya çapında şöhrete kavuşur. 60'lı yılların başında filmlerini tanıtmak için Amerika'ya gider. "Fransa'da yıllardır büyük bir beğeniyle izlediğimiz Alfred Hitchcock'un filmlerine karşı Amerikalı eleştirmenlerin takındıkları küçümseyici tavrı görmek beni çok şaşırtmış"tı, diyerek ilk izlenimini üzümlere aktarır. Hitchcock'un büyük bir haksızlığa uğradığını düşünür. Buna biraz kendisinin sebep olduğunu düşünse de -zira usta yönetmen onunla röportaj yapan bütün gazetecileri alaya almaktadır- en nihayetinde bir karar verir. Hitchcock'la röportajı kendisi yapacaktır. "Bir kere olsun sanat anlayışı ve yöntemleri hakkında sorulacak gerçekten anlaşılır sorulara doğru dürüst cevaplar vermeyi kabul etse, ortaya çıkacak konuşmayla Amerikalı entelektüellerin gözündeki imajını olumlu yönde değiştirebileceğini hissettim." Truffaut, kitabın yazılma gerekçesini bu sözlerle anlatır.

Kitap, Hitchcock'un çocukluğundan başlayarak yaşamının dönüm noktalarına değinse de asıl olarak onun sinema anlayışına odaklanır. Gerek filmlerin yönetmeni Hitchcock, gerekse de röportajı yapan Truffaut, "Hitchcock filmleri" üzerine kıyasıya bir değerlendirme yapar. Truffaut, geçmişte yaptığı eleştirmenliğin de deneyimiyle, usta yönetmenin filmlerini çözümlemiş, yönetmen egosunu bir yana bırakarak meraklı bir öğrenci edasıyla onunla tartışmaya girişmiştir. Hitchcock'sa karşısında bulunduğu, kendisine hayran bir başka yönetmenle, neyi neden nasıl çektiğini, film yapımının

'Kitap, Hitchcock'un çocukluğundan başlayarak yaşamının dönüm noktalarına değinse de asıl olarak onun sinema anlayışına odaklanır. Gerek filmlerin yönetmeni Hitchcock, gerekse de röportajı yapan Truffaut, "Hitchcock filmleri" üzerine kıyasıya bir değerlendirme yapar. Truffaut, geçmişte yaptığı eleştirmenliğin de deneyimiyle, usta yönetmenin filmlerini çözümlemiş, yönetmen egosunu bir yana bırakarak meraklı bir öğrenci edasıyla onunla tartışmaya girişmiştir.'

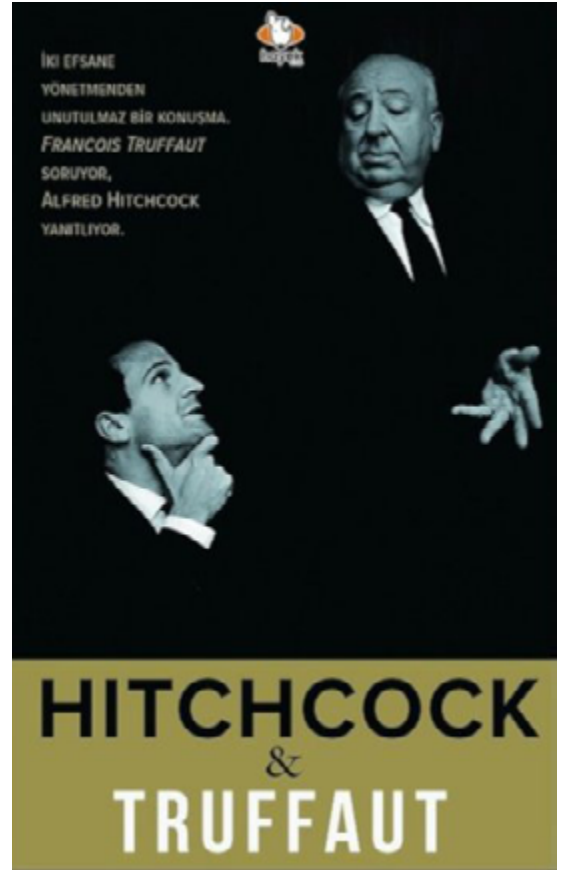
pratik çözümlerini dolaysız bir şekilde aktarır. Kişisel özelliklerini ve yaratım sürecini süzgeçten geçirmeden, doğrudan ve yalın bir dille anlatır. Roman uyarlamalarının piri, “Benim yaptığım, bir öyküyü sadece bir defa okumak ve ana fikrini beğenirsem, kitabı unutarak, sinema yaratmaya başlamak...” sözleriyle “senaryo bulma sürecini” dile getirir. Asıl olarak aradığı şeyi, “Öykü, gerçekleşmesi mümkün olmayan bir şey olabilir, ama asla ilkel olmamalıdır. Dramatik ve insancıl olmalıdır. Zaten drama da sıkıcı kısımları atılmış yaşamdan başka nedir ki!” sözleriyle dile getirir.

‘FİLMDE YÖNETMEN TANRI’DIR’

Yukarıda sözü edilen kısımdan sonra ise devreye yönetmenlik girer. Hitchcock sinema yaptığı yıllarda mizansen kurma ve sahne planlama işinde gerçek bir ustadır. Kuşlar, filmi haricinde sette senaryoya müdahale etmediğini ve çok planlı hareket ettiğini söyler. Kafasındaki her şey oturmuştur. “Belgeseldeki temel malzeme, Tanrı tarafından yaratılmıştır. Oysa bir filmde, yönetmen Tanrı’dır. Yaşamı yaratmalıdır” diyerek, kurgu sinemasının sıfırdan bir inşaa süreci olduğunu altını çizer. Kameranın, keyfi bir şekilde bir yere konulmadığını ve o sahnedeki duyguyu en iyi şekilde vurgulayıp vurgulamadığı noktasının temel mesele olduğunu dile getirir.

Kitap, hiç kuşkusuz Hitchcock’un yapmak isteyip yapmadığı filmleri, tutkularını, arzularını, zaafalarını ve yanlışlarını da gözler önüne seriyor. Onun, kariyerinin son yıllarına varırken, karşısına Truffaut gibi usta bir sinemacıyı alıp açık yüreklilikle sinema anlayışından bahsetmesi önemlidir. Zira karşısındaki sadece bir yönetmen değil, bir eleştirmendir de aynı zamanda. Sözü sakınmadan, ne düşünüyorsa dile getirir ve her film, her sahne, her plan için sorular sorar. Bu soruların cevapları Hitchcock’un nedenli büyük bir yönetmen olduğunu ortaya serer.

Son sözü Hitchcock’a bırakalım: “...sinema, dünya üzerinde en çok bilinen ve en kuvvetli kitle iletişim aracıdır. Eğer bir filmi doğru olarak düzenlemişseniz, duygusal açıdan bir Japon izleyici, bir Hintli izleyici gibi aynı anda çığlık atabilmelidir.”

Hitchcock ve Truffaut, Francois Truffaut, 326 syf., Hayek Kitap, 2018.

TİP’li muhtar ve Yücel Erten

Yücel Erten tüm yaşamını doğru bildiğini yaşama geçirmek, tiyatro sanatını güçlü kılmak adına yaşamış bir insan. Bu kitapta görüyoruz ki, onun tedrisatından geçmiş tiyatro insanları bu aşkı sürdürebilmek için ellerinden geleni yapmaya devam ediyorlar. Anılarda ayrıca yüzlerce oyuncu, tiyatro insanı, hoca ve arkadaş boy gösteriyor.

Gökhan Akcura

Yücel Erten tarafından sahnelenen Kafka’nın Duruşması 23 Mayıs 1975 gecesini oynanır ilk kez. Evet, oyuncular öğrencidir. Ama bir kadroya bakalım. Yönetmen yardımcıları Nesrin Kazankaya ve Mahmut Gökgöz. Dekor Lüfi Oğuzcan. Kadroda yer alan isimlerden hemen tanıyabileceğiniz isimler arasında Haluk Bilginer, Cüneyt Çalışkur, Faik Ertener, Müge Gürman, Nihat İleri, Tamer Levent ve Tarık Ünlüoğlu var. Daha sonra hepsi ünlenecek bu isimler, o zaman daha öğrenci. Yücel Erten anılarında oyunu sahnelerken güçlükleri nasıl aştığını da anlatıyor. Sahne olarak kullanılan stüdyoda ışıklandırma yoktur. Kovalara konulan ve kablolarla sofitadan sarkıtılan lambalarla çözülür bu sorun. Yücel güvercinler ister, öğrenciler çatıdan tuttıkları güvercinleri getirirler. Oyun sürerken, salonda uçuşur kuşlar. Hasan Hüseyin Korkmazgil, oyunu seyrettikten sonra Tiyatro 75 dergisinde kaleme aldığı yazıda şöyle der: “Sahnenin yüksek tavanında, nereden

girmişse girmiş iki güvercin kanat çırpıp duruyordu. Seyircilerin zaman zaman, başlarını kaldırıp güvercinlere baktıkları oluyordu. Belki de iyi bir rastlantıydı bu. Kafka'nın çizdiği dünyanın, gerçek dünyadan ayrı olmadığını anımsatıyordu bize!" Doğrusu ya, ben de oyunu izlerken kuşların tesadüfen içeri girdiğini düşünmüş, şaşırmıştım. Bütün bunları neden mi anlatıyorum? Tamam, kitapta aktarılıyor bunlar ama yazılı olmasa, kaç kişi hatırlayacak bunları? Tiyatro işte böyle vefasız bir sanattır. Edebiyat kitaplara dönüşür, basılır. Sinema zaten her daim şu ya da bu formatta ulaşabileceğimiz bir sanattır. Plastik sanatlar, fotoğraf ele, göze gelir. Ama tiyatro öyle mi ya... Oynanır ve pır diye uçar gider. Tıpkı güvercinler gibi... Anıların adı da biraz buna gönderme gibidir: "Akıntıya Kürek".

"Tiyatro dediğin nedir ki, akıntıya kürek" değil elbette. Ne Yücel Erten böyle bir şey der, ne ben iddia ederim. Kabul, saklanabilen, gelecek kuşaklara fiilen ulaşabilen bir sanat değil ama yaşandığı anda belki de tüm diğer sanatlardan etkili. Gücü de burada zaten. İyi bir tiyatro eseri, başarılı bir sahnelenişle karşımıza geldi mi, yüreğimiz pır pır eder. Aynı etkiyi belki sadece çok başarılı, özel konserlerde duyabiliriz. Diğer sanatlar bu kadar ruhumuza ulaşamaz.

ÇOCUKLUKTAN 1982'YE...

Yücel Erten'in anılarının ilk bölümü bu. Çocukluğundan başlayıp 1982'ye kadar uzanıyor. Sonrası da gelecek umarım. Adında da "Anılar 1" ibaresi olduğuna göre... Özetle, aktarmaya çalışırsak Yücel Erten Muş'ta doğuyor. Antalya'da büyüyor. Orada geçen okul yıllarında bulaşıyor "tiyatro mikrobu" damarlarına. Lisede amatörlik, Halkevi'nde kurs dönemin-

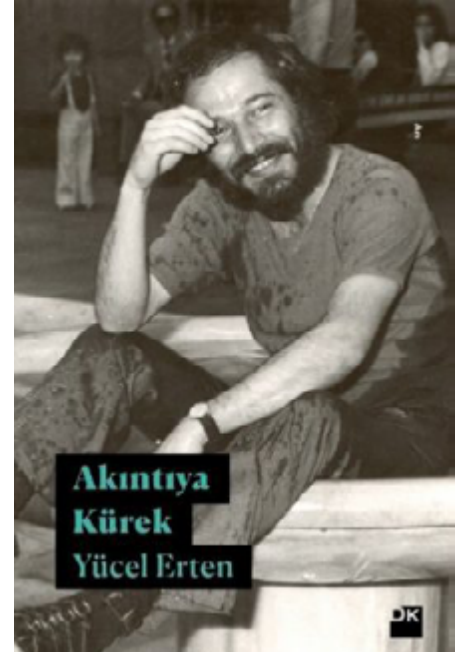
"Tiyatro dediğin nedir ki, akıntıya kürek" değil elbette. Ne Yücel Erten böyle bir şey der, ne ben iddia ederim. Kabul, saklanabilen, gelecek kuşaklara fiilen ulaşabilen bir sanat değil ama yaşandığı anda belki de tüm diğer sanatlardan etkili. Gücü de burada zaten. İyi bir tiyatro eseri, başarılı bir sahnelenişle karşımıza geldi mi, yüreğimiz pır pır eder. Aynı etkiyi belki sadece çok başarılı, özel konserlerde duyabiliriz. Diğer sanatlar bu kadar ruhumuza ulaşamaz.'

den sonra Konservatuar yılları elbette. Ardından Almanya'da rejî tahsili... Öncesinde ve sonrasında sahnelenen onca oyun. Bu özet, kitabı anlatamaz tahmin edileceği gibi. Anıları ancak ayrıntılar aktarabilir.

Küçük ipuçları verelim. Çocukluktan başlayan "su takıntısı" Yücel'in oyunlarında nasıl bir karşılık buldu? Şu aralar İstanbul Devlet Tiyatrosu'nda onun sahnelediği Hırçın Kız'da bile karşımıza çıkmıştı bu takıntı. Ama böyle bir takıntının da kronolojik bir tarihi var. Konservatuar yıllarında yapılan yemek boykotu çıkar karşımıza, hem de 1967'nin Aralık ayında. Yani Türkiye'de öğrencilerin ayaklandığı 1968'in hemen öncesinde, belki de ilk başkaldırı. Boykot yönetiminde Sönmez Atasoy, Sarper Özsan ve Yücel Erten var. Albay, Binbaşı ve Yüzbaşı.

Yücel Erten Devlet Tiyatrosu'nda stajyer olarak çalıştığı dönemde, yaz tatilinde geniş bir arkadaş grubuyla Avşa Adası'na gidiyor. Orada Araplar Köyü keşfediliyor. Köyün muhtarı TİP'li. Onun önerisiyle doğaçlama bir oyun sahneliyorlar. Bu oyunun gerçekleşme serüveni kitapta geniş bir bölüm olarak, hem de üç kahramanının anlatımlarıyla (Yücel Erten, Sönmez Atasoy ve Alpay İzbirak) aktarılıyor. Ayrı bir kitap olacak kadar keyifli. Almanya yıllarında ilerici ve başarılı bir öğrenci olarak, Türkiye'deki tiyatro bürokrasisi ve devlet hiyerarşisi ile nasıl cebelleşiyor? Bu bölüm Türkiye'de başarılı insanların neden yeteri kadar öne çıkamadığının, nasıl sürekli tökezletildiğinin "örnek olay"ı sanki...

Ama her şeye rağmen ayakta kalmak, akıntıyı yenebilmek. Yücel Erten tüm yaşamını doğru bildiğini yaşama geçirmek, tiyatro sanatını güçlü kılmak adına yaşamış bir insan. Bu kitapta görüyoruz ki, onun tedrisatından geçmiş tiyatro insanları bu aşkı sürdürebilmek için ellerinden geleni yapmaya devam ediyorlar. Anılarda ayrıca yüzlerce oyuncu, tiyatro insanı, hoca ve arkadaş boy gösteriyor. Hepsi bu anıların içinde yeniden hayat buluyor. Eminim arkalarında Dionizos'un nefesi saklı...

Akıntıya Kürek, Yücel Erten, 336 syf., Doğan Kitap, 2018.

Tayfun Pirselimoglu: Mesele 'bir şey'i görebilmek

Tayfun Pirselimoglu'nun yeni kitabı "Çölün Önür Tarafı" İletişim Yayınları etiketi ile okuyucuyla buluştu. Pirselimoglu ile edebiyat, sinema ve 'tekinsizlik' üzerine konuştuk.

Adalet Çavdar

Tayfun Pirselimoglu'nun yeni öykü kitabı "Çölün Öbür Tarafı" İletişim Yayınları etiketiyle yayımlandı. Pirselimoglu'nun çeşitli dergilerde yayımlanan öykülerinin bir toplamı bu kitap. Pek çok sanat dalıyla aynı anda uğraşan bir sanatçı Tayfun Pirselimoglu, edebiyatının içerisinde de bu çok anlamlılığı elbette görüyoruz. "Çölün Öbür Tarafı" öyküleri huzursuz, tekinsiz... Tam da yaşadığımız zaman gibi. İsimler ve yerler sadece harflerle belirtiliyor. Yazar, bir ismin akla getirdiği bir fotoğraftan okurunu sakınıyor. Her an her yer ve her kişinin başına gelebilecek distopik öyküler... Tayfun Pirselimoglu ile "Çölün Önür Tarafı" üzerine konuştuk.

Öyküleriniz tekinsiz ve sıradışı. Bir yandan da her şey gerçek hayatta olup bitiyor. Büyülü gerçeklik dokunuşları taşıyorsunuz. Bu biçimle uğraşmayı neden tercih ettiniz?

Hikâyelerin tekinsiz olduğu doğrudur; zira kendimi böyle bir dünyanın içerisinde hissediyorum. Dolayısıyla, bununla alakalı olarak tasavvurumu besleyen bu dünyanın sorumluluğundan söz etmek gerekiyor. Öyle; akli olanın buharlaştığı,

anlamın kaydığı, ya da yok olduğu bir zamanda yaşıyoruz. Bununla da bitmiyor, çok kötü bir şey olacakmış, hem de pek yakında olacakmış ihtimali zihnimizi terk etmiyor. Bu huzursuzluğu derinden hissediyorum ve anlattıklarım da bulaşıyor. Sorunuzdaki 'gerçek hayat' aslında tartışmaya davet eden bir ifade. Nedir bu gerçek hayat? Hikâyelerde bu marazi 'gerçeği' eşelemek yukarıda anlatmaya çalıştığım halle de ilgili; yaşadıklarımız, dimağımızın yetişemeyeceği ölçüde 'absürt'; ben biraz onu yakalamaya çabalıyorum!

Yine aslında öykülerinizin bugüne dair oluşundan bahsetmek istiyorum. Biz uzunca zamandır "içinde yaşamasak, dışarıdan baksak bayağı trajikomik bir ülkenin içinde yaşıyoruz" diyebiliriz. Bu yaşama biçimi ile gerçek hayat arasında sıkışan insanların deritlerinin de anlatılması gerekiyor elbette. Siz pek çok sanat dalı ile ilgileniyorsunuz bu arada kalma hali bugünün sanatına nasıl işliyor?

Dünyanın hafızasında kötüye gidiş halinden mustarip olunmadığı bir zaman muhtemelen hiç var olmadı. Tedirginiz, huzur bulamıyoruz; bunu anlıyoruz. Lakin, şimdiki bir başka; bu asit dolu havuzun içinde yüzmek zorunda kalmak hakikaten can yakıcı. Siz çıkmaya gayret ettikçe daha derinlere çekiliyorsunuz. Bu havuzun bir deliğinin olduğunu da biliyoruz. Çaresizce o tıpayı arıyoruz.

Bir şekilde devlet mefhumu her öykünüzün bir yerinde geçiyor. Olayların kahramanları genellikle devlet memurları. Bu öykülerin içerisinde yer alan devlet hem çok tanıdık hem çok distopik. Olan ile olması gereken arasında açılan bu büyük ve hızlıca büyüyen çukurun içi sizce zamanla ne ile dolacak?

Devlet vatandaşlarını ehliştirdiği ölçüde kendi bekasını garantide hissediyor. Bunun için zamana ve zemine göre koyduğu kuralların ölçüsü de yok. Bu kurallara uyma mükellefiyetinde olan mağdurlar kadar onları uygulamakla görevli olanların hallerini de çok ilgi çekici buluyorum. Nasıl bir zihindir bu? Hakikaten nasıl düşünür, ne için, neyi yapar? Kendisinin de içine düşeceği bu çukuru kazma itaati neye tekbül eder? Bir de o çukur genişledikçe ayağını basacağı yeri daralanlar var. Onlar ne yapıyor? Mehdi ne zaman gelecek? Trajik, o ölçüde de komik bir hal bu.

Öykülerinizi okurken sıklıkla Kafka'ya göndermeler yaptığınızı düşündüm. Özellikle Kafka'nın Dava'sına. Öncelikle Kafka'yı bugün nasıl yorumladığınızı sorabilir miyim?

Yazdıklarımın zemininde bu zamanın absürtlüğünün yer alıyor olması muhtemelen böyle bir soru sorma ihtiyacı

'Devlet vatandaşlarını ehliştirdiği ölçüde kendi bekasını garantide hissediyor. Bunun için zamana ve zemine göre koyduğu kuralların ölçüsü de yok. Bu kurallara uyma mükellefiyetinde olan mağdurlar kadar onları uygulamakla görevli olanların hallerini de çok ilgi çekici buluyorum. Nasıl bir zihindir bu? Hakikaten nasıl düşünür, ne için, neyi yapar?'

yaratıyor. Bu ölçüde bir ‘saçmanın’, bu kadar büyük ‘kaygının’, bu miktarda ‘manasızlığın’ bir araya geldiği bir zamanda başka neden söz edilebilir, bilemiyorum. Bugün cinayet işlemek değil ama yolun diğer tarafında yürümek suç olarak addedilebilir ve siz müphem bir yargılamanın kurbanı olabilirsiniz. Bu politik olduğu kadar ahlaki bir problem ve ben bu zamana denk düşmüş bir yazar olarak bu cinnet halini böyle dile getiriyorum.

Kafka’nın Dava’sında anlattığı bürokrasi ve adalet meseleleri sizin öyküleriniz içerisinde de yer alıyor. Bugünün Türkiye’sinde, kaynayan dünyanın her yerinde sizce “adalet” ve “bürokrasi” kavramları nasıl değişti?

Değişen sadece bu kavramlar değil; ama en çok etkilendiğimiz adalet ve devlet diye de okuyabileceğimiz bürokrasi. Bu hal ‘post-modern’ dönem üzerine kalem oynatanları izahta çaresiz bırakıyor. O yüzden eskatolojik muzipliklere sığınıyorum. Mesele sadece akli olanı kaybetmek değil, yerine konulanın tanımlanamaz olması. Bu bir kaos hali ama aşına olduklarımızdan değil bu; başka bir şey. Örgütlü bir kötülükten söz etmek de yetersiz kalıyor; tersine kestirilemez bir şekilde, korkunç bir süratle yayılan, yayıldığı yeri zehirleyen bir mayi şeklinde hareket ediyor.

Manasızlıkla adaletsizlik arasında ve tabii mana ile adalet arasında nasıl bir ilişki var, bu ilişki kopunca ya da hiç kurulamayınca insanlara ne olur?

Kıyamet kopar. Bu, bir sona geldiğimizin işareti. Bitirmeli ve

tekrar başlamalıyız.

Sizce anlamsızlık bir idare biçimimi oldu? Bunu yürüten insanların da giderek anlamlarını kaybetmeleri bu yüzden mi? Bu yüzden mi her şey bir tuhaf her şey manidar?

Problem bu tuhaflığın olağan hale gelmesi. Kıyametin emareleri olan her ne varsa günlük hayatın bir parçası olarak algılıyoruz! Terry Gilliam ile David Lynch'in birlikte yaptıkları bir filmin içerisindeyiz ve hikâye bir sirkte geçiyor. Filmin afişi Hieronymus Bosch'a ait. Tamamen böyle bir hal.

Bu 'manasız ülke dünyanın neresinde ya da gerçekten manasız mı? Bu ülkeye giden yolun taşları nasıl örüldü, asfaltını kimler döktü?

Her yerde ve bu ölçüde bir delilik halinin ancak fatalistik bir açıklaması olabilir! Çünkü kutsal metinlere layık bir mesel gibi duruyor. O zaman bir tufan beklemek de hakkımız olsun.

Sizce bütün bu manasızlık içinde kaybolmamanın yollarından biri bu manasızlığı tasvir etmek mi? Bu dönemi bir nevi tasvir etmek için mi yazdınız bu öyküleri?

Öyle de denilebilir. Burada Eco'yu anmadan edemeyiz. Benim niyetim ile metnin niyeti örtüştü. Ya da öyle umuyorum. Okuyucunun niyeti nedir bilemem.

Öncelikle öykülerinizde mekanların ve kişilerin isimlerinin olmaması sadece bir harf ile hikayenin içerisinde yer almalarının nedeni nedir?

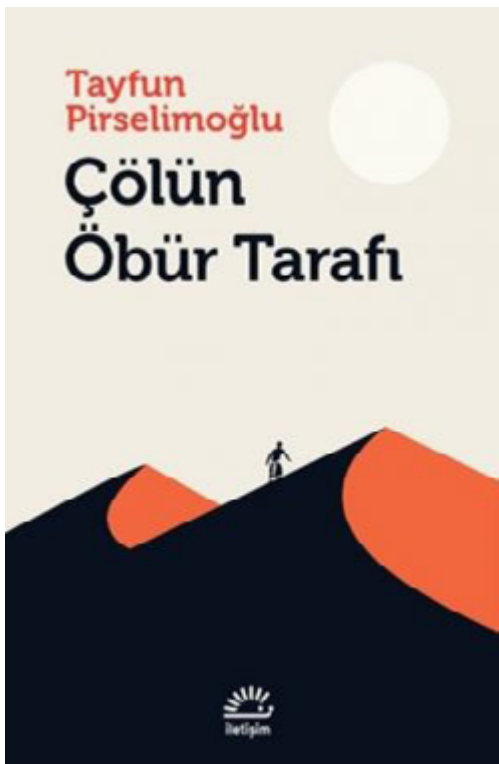
Hikâyelerden birinin dip notunda açıkladım; tehlikeden azade olmakla ilgili bu! Bir başka nedeni de okuyucunun tasavvuru ile alakalı. Her isim bir resmi çağırıyor. Harfin böyle bir sorumluluğu yok.

Hikayelerin yersiz ve zamansız olması, aslında her an ve her yerde yaşanıyor olmalarından ötürü mü?

Öyle. Her an, her yer, herkes.

Peki 'çölün öte tarafındaki ülkenin' öte tarafında ne olabilir? Bu çöl de yolcunun imtihanı mıdır? Yolcu bu imtihandan geçmek için hangi derslere çalışmalıdır?

Toptan cevaplayayım; mesele orada bir 'şey' görebilmek; sonrası meşakkatli bir yolculuk.

Çölün Öbür Tarafı, Tayfun Pirselimoglu, 163 syf., İletişim Yayınları, 2018.

Faruk Duman: İnsana kendisinden huzur yok

Faruk Duman, Hep Kitap etiketiyle yayımlanan son romanı 'Sus Barbatus!'u ve yazarlık mücadelesini anlatıyor. Ağzımızda Anadolu efsaneleri tadı bırakan türde fantastik öğelerle de zenginleşen kitaba dair sohbet ettiğim Duman "... Ölüm, tuzak, savaş, doğamızda var ama tabii insan olağanüstü bir varlık; güzellikleri, iyilikleri olduğu kadar korkunç dehşeti de yaşıyor. Bundan sonra da yaşatacak. Yani, insana kendisinden huzur yok" dedi.

Faruk Duman'ın hiç bitmeyecekmiş gibi yazdığı, yaklaşık üç yıllık emeği, en hacimli kitabı 'Sus Barbatus!', Hep Kitap etiketiyle okurla buluştu. Duman, her ne kadar tevazu gösterip kabul etmese de 'Sus Barbatus!', piyasaya çıkışının üzerinden çok geçmeden hatırı sayılır bir okur kitlesine ulaştı ve aldığı yorumlara göre oldukça beğenildi, içselleştirildi. Kimisi "Bir klasik" dedi, kimisi "Okurken güçlü tasvirlerden etkilenip içinin üşüdüğünü" söyledi... Hacmi de düşünüldüğünde böylesine kısa sürede bu yorumları alması, ne olursa olsun kitabın rüştünü ispat ediyor.

'Sus Barbatus!'ta takvim 1980'in hemen öncesini, harita ise bilinmeyen bir köyü, Ç.'yi gösteriyor. Kitap, yerlere dair baş

Nida Dinçtürk

harflerden başka hiçbir ipucu vermese de Faruk Duman her fırsatta 'kendisini bu kitap için masa başına oturtan kentin Artvin olduğunu' açıklıyor. Ve öylesine çetin bir kış tasvir ediyor ki Artvin'in karakışını bilenler bunu zaten çok tanıdık buluyor.

Duman, hem tasvir ettiği zorlu doğa koşulları, hem karakterlerinin içsel mücadeleleri hem de merkezin uzağında kalmış bir köyün devletin uzayan gölgesinden etkilenişi ile birbirini besleyen damarlardan, sapasağlam, üçgen bir çerçeve inşa ediyor. Bu çerçevenin içini ise yeni arayışlar içindeki dili, çok sayıda olmalarına rağmen çoğunun iç dünyasına vakıf olabildiğimiz karakterleri ve güçlü tasvirleriyle dolduruyor. 'Sus Barbatus!', bir insan anlatısı olmasının yanında ağızımızda Anadolu efsaneleri tadı bırakan türde fantastik öğelerle de zenginleşiyor. 'Sus Barbatus!' ismi de tam olarak buradan geliyor.

Kitapta "İnsanın insana yaptığı neyse, bu dünyada ateşin buza ve de buzun ateşe yaptığı aynı şeydir" diyorsunuz. İnsanların birbirleriyle böylesine kısır bir ilişkiye saplanmış olmalarını siz neye bağlıyorsunuz?

Onu bir "insan" eleştirisi olarak değil de, insanın doğayla aynı şey olduğunu vurgulamak için söylenmiş olarak görmek lazım kanımca. Ölüm, tuzak, savaş, doğamızda var ama tabii insan olağanüstü bir varlık; güzellikleri, iyilikleri olduğu kadar korkunç dehşeti de yaşıyor. Bundan sonra da yaşatacak. Yani, insana kendisinden huzur yok.

Faruk'un kitabın büyük bir bölümünde olayların orta yerinde ama etkisiz ve sessiz bir karakter olması, sonunda da gölde yaşanan hal (ve bu finalin sizi rahatlattığını söylemeniz) ilginç ve heyecan verici. Adını Faruk seçtiğiniz bu karakteri, bilhassa mı yazar kadar hikâyenin hem içinde hem dışında bir karakter olarak yarattınız yoksa karakter, bu özelliklerinden dolayı mı yazarın adını aldı?

Romanın anlatıcısı; ben anlatıcı düşüncelerinin çoğunlukla yazardan geldiğine inanırım, bu kez madem öyle, adını da koyayım dedim. Onun gözüyle, rüyalarıyla köyde olan biteni anlatacaktım. Ama sonra o bazı karakterlerle uyum içine girdi. Aysel'le Faruk'un iyi anlaşması tamamen kendiliğinden gerçekleşti. Bunların konuşması gerekir, diye düşündüm... Başta, Faruk roman boyunca bilinçsiz yatacağı. Yarı ölü, zaman zaman ateşi düşecek, biraz sesler duyacak, belki kendine olanların farkına varacaktı ama o kadar. Ama bir zaman sonra, "Aysel'le konuşmalar ne iyi olur" dedim.

Yine kitapta altını çizdiğiniz bir başka cümle

'Ölüm, tuzak, savaş, doğamızda var ama tabii insan olağanüstü bir varlık; güzellikleri, iyilikleri olduğu kadar korkunç dehşeti de yaşıyor. Bundan sonra da yaşatacak. Yani, insana kendisinden huzur yok.'

“Allah bu dünyadan hıncını aldıktan ve gazabı az biraz serinledikten sonra” olmuş. İnsanların yaratıcısı olduğuna inandıkları varlığın onlardan nefret ettiğine dair saplantısı, yaşamı ve dünyaya yaklaşımı nasıl etkiliyor?

Çünkü onu hiçbir biçimde dinlemediklerini çok iyi biliyorlar. Hepsi numara. O namazlar, haç çıkarmalar falan. Bu durumda o büyük Allah tabii ki hıncını alacaktır.

‘YAZMAMA YAŞAMIN HİÇBİR ZORLUĞU ENGEL OLMADI’

“Sus Barbatus!” çok karakterli ve büyük bir roman olmasına rağmen ritmi dinamik bir kitap. Siz bu kurguda nasıl bir matematik izlediniz?

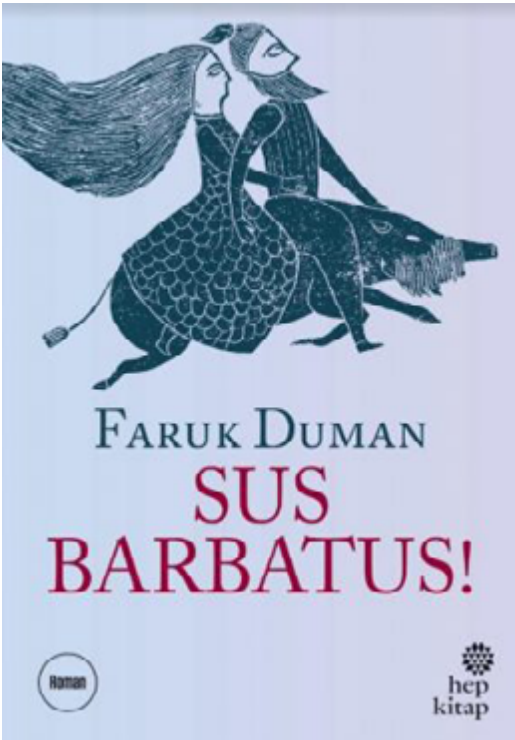
Romanın ilk yüz sayfalık bölümünü yazdıktan sonra, öbür karakterleri ve siyasi gerilimi oluşturabilmek için uzun zaman bekledim. İkinci bölüm için yazdığım ilk birkaç defteri attım, hatta bir tanesini de yaktım. Böyle olunca romanın bitmeyeceğini düşündüm, birkaç ay da vazgeçtim. Ama sonra bir sabah, kötü, işbirlikçi ağanın bir gece evden çağrılmasıyla ilgili bir görüntü geldi gözümün önüne. Kasvetli bir ev, yanan bir soba, sobanın üstüne cızırdayan bir demlik, karlara bata çıka gelen asker cipinin farları... Bunu yazabilince, sizin matematik dediğiniz şeyi zaten hazırlamıştım. Köyden yukarıya çıkacağız ve başımızı çevire çevire her bir karakterin neler yaptığını izleyeceğiz. Bu bakışın değişkenliği romana ritmini kazandıran şeydir.

Uzun yıllar boyunca tam zamanlı bir editör olarak roman yazmanın sizin için iki kat zor ya da kolay bir süreç olduğunu hissediyor musunuz?

Benim yazı yazmama yaşamın hiçbir zorluğu engel olamadı şimdiye kadar. İnşaatta çalışırken, alçı sıvarken ya da gece kahvelerinde garsonluk yaparken ya da asker nöbetinde, kafamda yazımı yazar, gidip defterime geçirirdim. Editörlük de en az bu işler kadar zorlukları olan bir iş. Hatta edebiyatla biraz ilgili olduğu için daha da zor.

Söyleşilerinizde, ‘yazma sürecinde okumayı çok sevdiğinizi’ söylüyorsunuz ve tarif ettiğinize göre okumayı çalışmanızın bir parçasına dönüştürmüş durumdasınız. Kuvvetli metinler sizin yazma sürecinizi nasıl bir etkiliyor?

Bana yazma şevki veriyor. Vermeyen kitabı da bitiremiyorum zaten.

Sus Barbatus!, Faruk Duman, syf. 568, Hep Kitap, 2018.

Mantolu Kadın: Şiddet ve dayanışma

Elçin Poyrazlar'ın Hepkitap'tan çıkan Mantolu Kadın, her gün duyduğumuz kadına şiddet haberlerinden sadece birisi. Kocasından şiddet gören mantolu kadını merak eden mağdur, yalnız, sinik ve kabuğunu kırmaktan korkan başka bir kadının, ona yardım etmeye çalışmasıyla genişleyen bir roman. Romanın kadın karakterleri gördükçe "Thelma ve Louise" filmini anımsamak içten bile değil...

"Öyle büyük umutlarım olmadı benim, büyük düşlerim, özlemlerim, büyük beklentilerim olmadı. Koşullarım beni oluşturdu ben acılarımı buldum. Herkes gibi yaşasaydım eğer, yaşamı onlar gibi görebilseydim çarşılar yeterdi avutmaya beni. Bir gömlek, bir ayakkabı, bir elbise; bir yemek lokantalarında; televizyon, halı masa ve daha nice eşya, yeterdi yalnızlığı örtmeye, kendimi göstermeye, var olmaya, dar çevre yitiklerinde önem kazanmaya..."*

Hüseyin Bul

Elçin Poyrazlar'ın Hepkitap'tan çıkan Mantolu Kadın romanını okuduğumda yıllar önce okuduğum yukarıdaki dizeleri hatırladım. Adeta romanı özetler nitelikteydi. Mantolu Kadın romanı Elçin Poyrazlar'ın Gazetecinin Ölümü ve Kara Muska'dan sonraki kitabı. Siyah mantosu ve topuklu ayakkabılarıyla parlak, dantelli ve saten bir kumaşın üzerinde yürüyen bir kadın fotoğrafı var kitabın kapağında. Siyahın hakim olduğu kapakta ışığı ve aydınlığı çağrıştıran beyaz renk de kullanılmış. Kitabı okuyunca kapakta duran o ışığı görüyorsunuz.

Kitabın büyük kısmına yayılan ve ana omurgasını oluşturan-ki yazarın da röportajlarında altını çizdiği Domestic Noir tarzına, türüne uygun- kadının feryadı, çabası, azmi, gayreti ve hırsı. Romanda tanrı anlatıcı ve ben anlatıcı tercih edilmiş. İkisi at başı ilerlerken, ben anlatıcıyı kadın kahramanlardan birinin baş harfiyle kodlamış yazar. Kitabın sonuna yaklaşıncaya kadar “G” anlatıcının kimi temsil ettiğini anlamak biraz zor. Yazar okuyucunun sabrını test eder gibi son sayfalara saklamış.

Ucundan kıyısından özetlemenin romanın büyüsunü bozmayacağı düşüncesiyle, mantolu kadının her gün duyduğumuz kadına şiddet haberlerinden sadece birisi olduğunu belirterek başlayalım. Kocasından şiddet gören mantolu kadını merak eden mağdur, yalnız, sinik ve kabuğunu kırmaktan korkan başka bir kadının, ona yardım etmeye çalışmasıyla genişleyen bir roman. Romanın kadın karakterleri gördükçe “Thelma ve Louise” filmi anımsamak içten bile değil. G’nin arabasına binip şehri baştan başa turlaması, arabasının üzerindeyken plan yapması, arabasının da bir planı olduğunu hız yapınca anlaması filmi çağrıştıran paragraflardan biriyken asıl filmin içine girmemizi sağlayansa, iki kadının baş başa verip kaderlerine yön vermesi. Romanın özelliklerinden biri de, yazarın görselliği ve yüz tanıma sistemini çok iyi becermiş olması.

KÜÇÜK YAŞTA ZORLA EVLENDİRİLEN ÇOCUKLAR

“Çünkü... çünkü hiçbir teslimiyet cezasız kalmaz.” (syf:6) Romana böyle başladığınızda aklınıza politik bir şeyler gelebilir ve beklentinizi de bu yönde yükseltmeye başlarsınız. Ama kitaptaki teslimiyet, erkek egemen kültürün şekillendirdiği sosyal, ekonomik ve politik dünyamızdaki zeminin kadınlar açısından çok kaygan olduğundan, iyiye, güzele, rahata, konfora ve ayrıcalığa ulaşmak için “erkeğe teslimiyeti” olarak veriliyor.

Romanı, çocuk gelinler perspektifinden de okumak pekâlâ mümkün ki yazar, pişman anne baba karakterlerini bu konuya dikkat çekmek için de vermiş olabilir. Nihayetinde Thelma ve Louise karakterlerine can veren Gizem ve Cemile, daha çocuk yaşta zorla evlendirilen kadınlar.

Yazar romanda yarattığı karakterlere aynı mesafeden durur mu? Buna, tarafsız hiçbir şeyin olmayacağını düşünerek cevap verebiliriz. Tarafsızlık da bir taraf olduğuna göre ki; en büyük politik yalandır tarafsız olmak, bazen taraf olmadığımızı belirtmek için sessiz kalır, konuşmayız. Bu sessizliğimiz

“Çünkü... çünkü hiçbir teslimiyet cezasız kalmaz.” (syf:6) Romana böyle başladığınızda aklınıza politik bir şeyler gelebilir ve beklentinizi de bu yönde yükseltmeye başlarsınız. Ama kitaptaki teslimiyet, erkek egemen kültürün şekillendirdiği sosyal, ekonomik ve politik dünyamızdaki zeminin kadınlar açısından çok kaygan olduğundan, iyiye, güzele, rahata, konfora ve ayrıcalığa ulaşmak için “erkeğe teslimiyeti” olarak veriliyor.’

bizim, olanı onayladığımızın en büyük kanıtıdır. Evet Mantolu Kadında yazar, okuyucuyu karakterin yanına çekmek, empati kurmasını kolaylaştırmak için karaktere şefkatli davranmış.

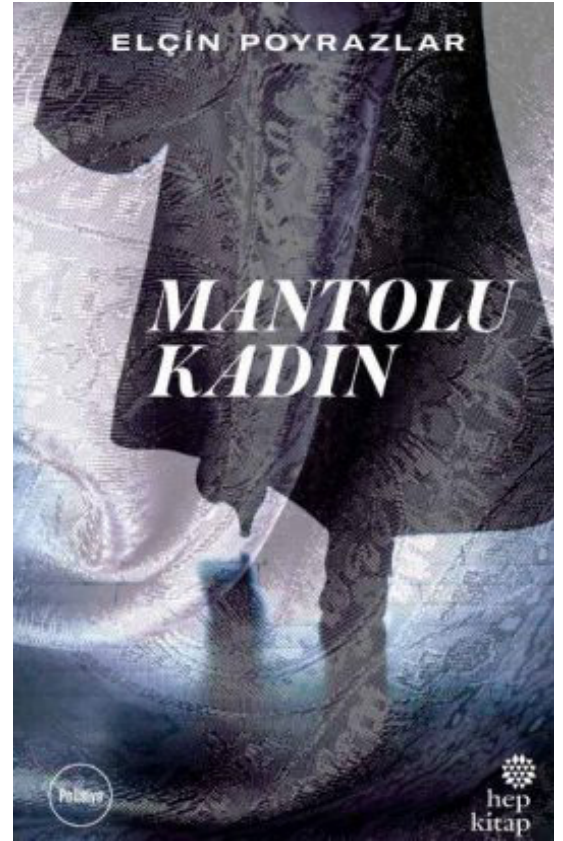
Roman içinde karakterler değişebilirler mi? Neden olmasın, o bireysel, toplumsal değişim ve dönüşümleri baştan sona put gibi duran karakterler yapmayacağına göre... G karakteri de Cemile de, İsmail de romanın sonuna doğru kendinden beklenmeyecek performansları göstererek okuyucuyu şaşırtmayı, okuyucuya “küçük sürprizler” hazırlamayı başarmışlardır.

Başkomiser Aydın, klasik, eski kafalı, tabiri caizse “antika” diyebileceğimiz türden biri. Kot pantolondan haz etmeyen, ekseriyetle takım elbise giyen, saçlarını briyantınleyen, işini iyi yapan, az konuşan- bu arada yazarın, işini iyi yapanlar az konuşur tabirinde bir de iması var- yardımcısını hakir gören biri ve fincanda çay içmesi de ayrı bir detay. Klasik, eski birinin ince belli bardağı tercih etmesi daha mı inandırıcı olur acaba?

Romana yayılan yağmurlu havanın bir an bile durmaması, yolları sellerin doldurması, kentlerin altyapılarına vurgu yaparken, bir aksaklığı, tıkanıklığı gösterirken, gecekondu- ların yanı başlarında yükselen gökdelenlerle de üst yapıların çarpıklığına, aceleciliğine, hızına ve hırsına işaret ederek ilerleyen romanda, Başkomiser Aydın'ın avukatın bürosuna bu şiddetli yağmur anında yürüyerek gitmesi ve hiç ıslanmaması insanın aklına porselen makyajı getiriyor.

“Güzel bir ilkbahar sabahının umudu tüm hücrelerimi işgal etmişti.” (sf: 113) Yağan yağmurların ilkbahara ait olduğunu düşünürsek bu anlardan birinde de dolunun yağdığına şahit oluyoruz. Dolu ekseriyetle ucunda kış olan mevsimlere- sonbahara- ait bir yağış türüyken, yazar burada dikkatsiz davranmadıysa eğer, değişen, bozulan ekolojiye de vurgu yapmış diyebiliriz.

Mantolu Kadın romanı abartısız, sade bir dille yazılmış, öyle süslü, cilalı ve aforizma zorlamalarına gerek duyulmadan, sürükleyici, merak uyandıran, heyecanı kararında veren bir roman.

Mantolu Kadın, Elçin Poyrazlar, syf. 192, Hep Kitap, 2018.

ETKİNLİK

1984 - BÜYÜK GÖZALTI

27 Aralık 2018

Saat: 20:30

artısahne,

İstanbul

GAYE SU AKYOL

28 Aralık 2018

Saat: 22:30

Dorock XL,

İstanbul

EMRE KINAY

05 Ocak 2018

Saat: 22:30

Moda Kayikhane,

İstanbul

KHONTKAR

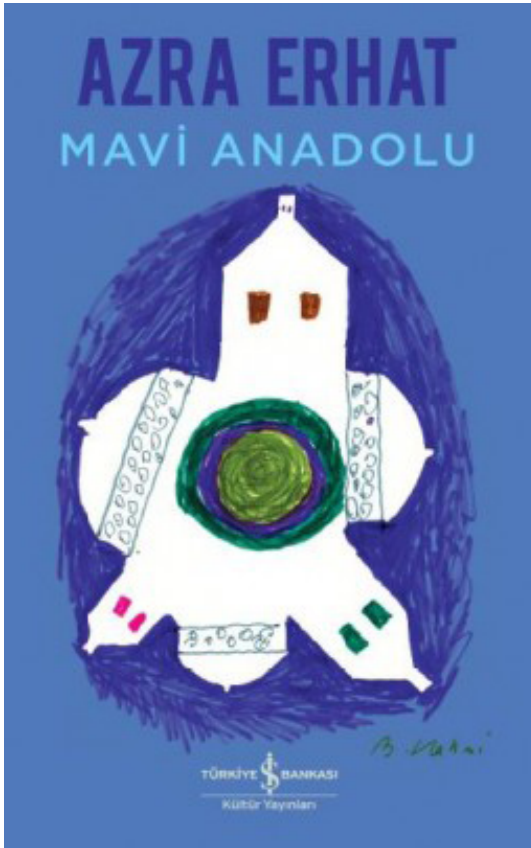
06 Ocak 2018

Saat: 20:30

Holly Stone Performance
Hall,

Antalya

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

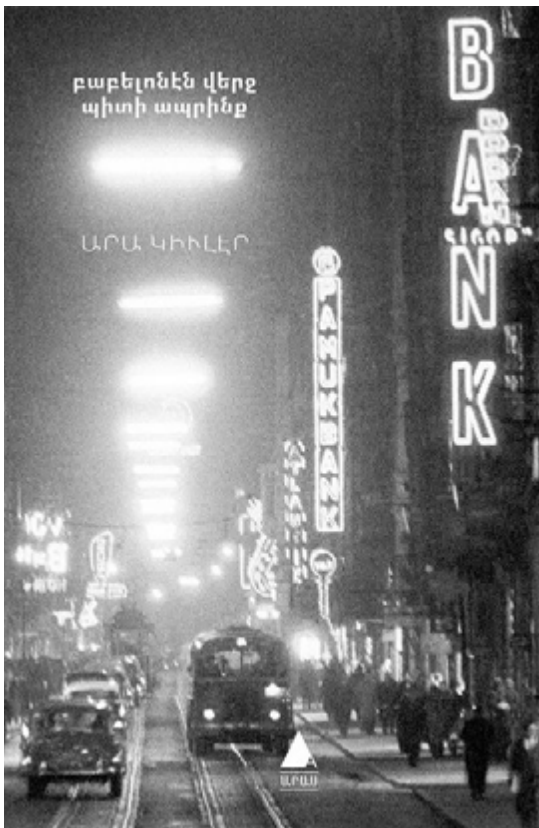
Mavi Anadolu

Yazar: **Azra Erat**

Yayınevi: **Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları**

Baskı Sayısı : **1. Basım**

Sayfa Sayısı : **256**

Papelonen Verç Bidi Abrink

Yazar: **Ara Güler**

Yayınevi: **Aras Yayıncılık**

Baskı Sayısı: **1. Basım**

Sayfa Sayısı: **144**

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

Queer Resimli Bir Tarih

Yazar: Meg-John Barker Julia Scheele
Çevirmen: Utku Özmakas
Yayınevi: Dipnot Yayınları
Baskı Sayısı : 1. Basım
Sayfa Sayısı : 176

Sevdaların Yangınından Geçtik Kurtuluş Kendini Anlatıyor 6

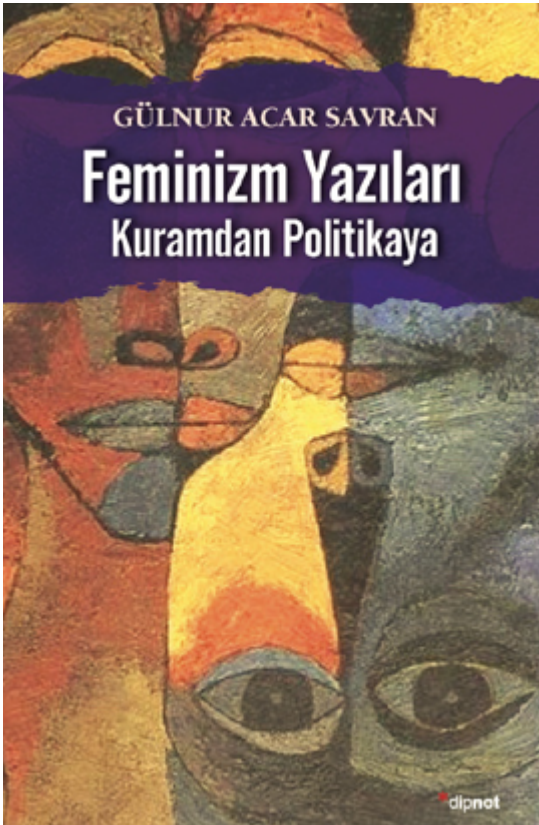
Yazar: Kolektif
Yayınevi: Dipnot Yayınları
Baskı Sayısı : 1. Basım
Sayfa Sayısı : 424

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

Teşkilatın Gözdesi

Yazar: **Dominique Manotti**
 Çevirmen: **Şule Çiltaş Solmaz**
 Yayınevi: **Dipnot Yayınları**
 Baskı Sayısı : **1. Basım**
 Sayfa Sayısı : **214**

Feminizm Yazıları Kuramdan Politikaya

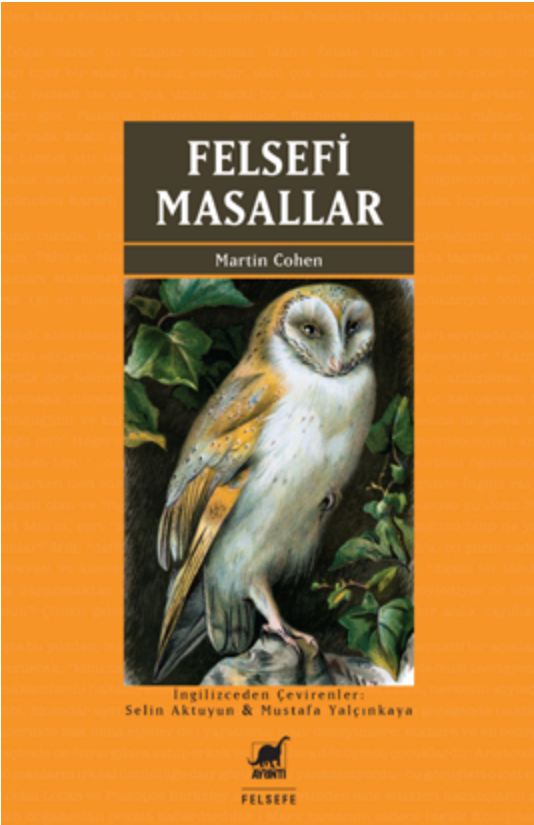
Yazar: **Gülnur Acar Savran**
 Yayınevi: **Dipnot Yayınları**
 Baskı Sayısı: **1. Basım**
 Sayfa Sayısı: **352**

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

Sayılarla Seks

Yazar: **David Spiegelhalter**
Çevirmen: **Selim İ. Kabak**
Yayınevi: **Ayrıntı Yayınları**
Baskı Sayısı : **1. Basım**
Sayfa Sayısı : **352**

Felsefi Masallar

Yazar: **Martin Cohen**
Çevirmen: **Mustafa Yalçınkaya, Selin Aktuyun**
Yayınevi: **Ayrıntı Yayınları**
Baskı Sayısı: **1. Basım**
Sayfa Sayısı: **352**

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

Dayanışma Ekonomileri

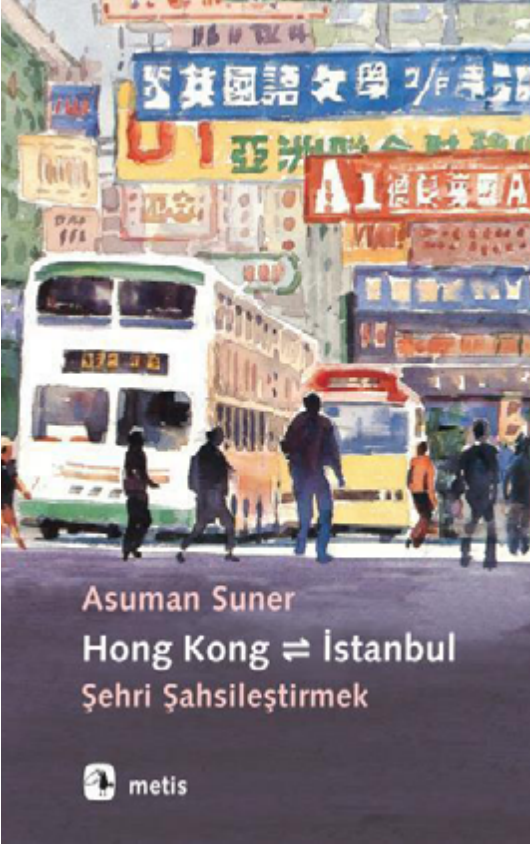
Yazar: **Aslıhan Aykaç**
Yayınevi: **Metis Yayınları**
Baskı Sayısı : **1. Basım**
Sayfa Sayısı : **280**

Özgürlük İçin Kürt Yazıları-1

Yazar: **Vedat Türkali**
Yayınevi: **Ayrıntı Yayınları**
Baskı Sayısı: **1. Basım**
Sayfa Sayısı: **144**

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

Hong Kong - İstanbul Şehri Şahsileştirmek

Yazar: **Asuman Suner**
Yayınevi: **Metis Yayınları**
Baskı Sayısı : **1. Basım**
Sayfa Sayısı : **264**

Sinema Toplum Siyaset

Yazar: **Levent Yaylagül**
Yayınevi: **Dipnot Yayınları**
Baskı Sayısı : **1. Basım**
Sayfa Sayısı : **280**

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

2017 Nobel Edebiyat Ödülü - Seçici Kurul Üyesi

GÜLSÜM CENGİZ
**UMUT HEP
VARDIR****Umut Hep Vardır**Yazar: **Gülsüm Cengiz**Yayınevi: **Kor Kitap**Baskı Sayısı : **1. Basım**Sayfa Sayısı : **248**

metis diyaloglar

Riccardo Manzotti

Tim Parks

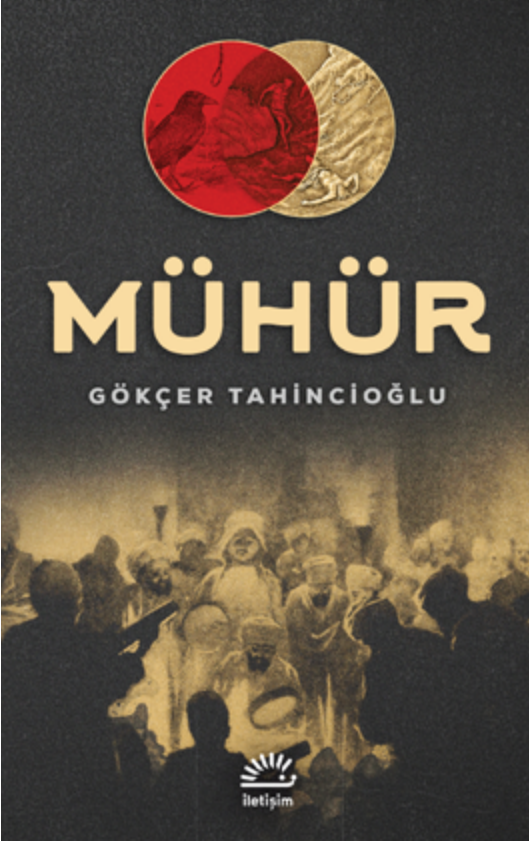
Zihnin Ucu Bucağı

BİLİNÇ VE DÜNYA BİR MİDİR?

metis

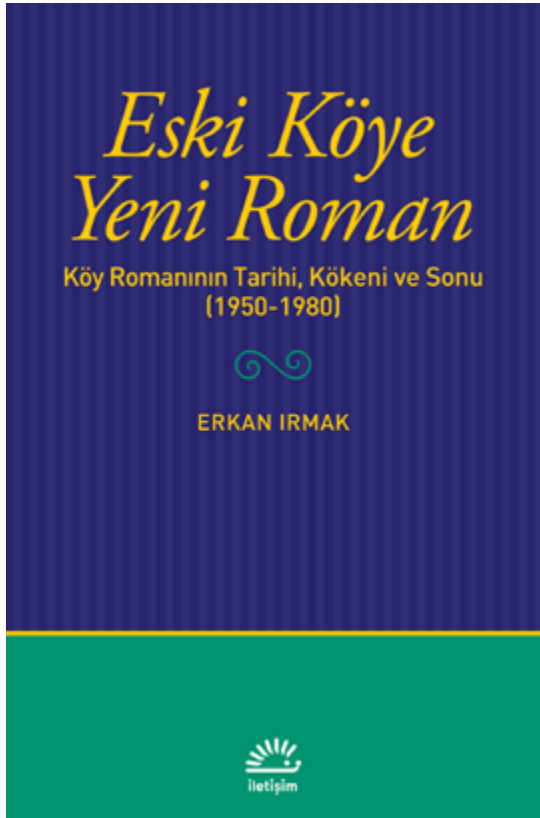
**Zihnin Ucu Bucağı
Bilinç ve Dünya Bir midir?**Yazar: **Riccardo Manzotti, Tim Parks**Çevirmen: **Özde Duygu Gürkan**Yayınevi: **Metis Yayınları**Baskı Sayısı: **1. Basım**Sayfa Sayısı: **168**

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

Mühür

Yazar: **Gökçer Tahincioğlu**
Yayınevi: **İletişim Yayınları**
Baskı Sayısı : **1. Basım**
Sayfa Sayısı : **259**

Eski Köye Yeni Roman

Yazar: **Erkan Irmak**
Yayınevi: **İletişim Yayınları**
Baskı Sayısı: **1. Basım**
Sayfa Sayısı: **332**

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

Tekliğin Türküsü

Yazar: **Sevgi Soysal**

Derleyen: , **İpek Şahbenderoğlu, Funda Soysal**

Yayınevi: **İletişim Yayınları**

Baskı Sayısı : **1. Basım**

Sayfa Sayısı : **368**

Beyaz Yollar Mavi Deniz

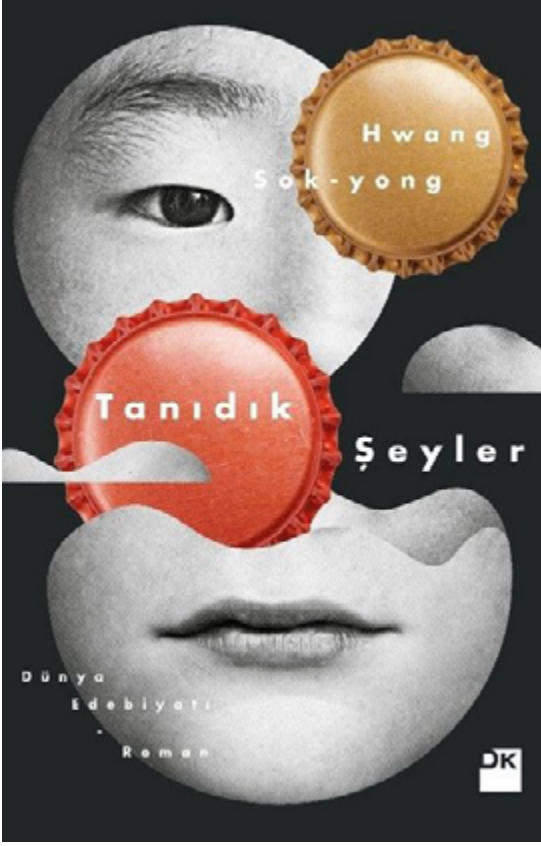
Yazar: **Fikret Adil**

Yayınevi: **Sel Yayıncılık**

Baskı Sayısı: **1. Basım**

Sayfa Sayısı: **94**

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

Tanıdık Şeyler

Yazar: **Hwang Sok-Yong**
Çevirmen: **S. Göksel Türközü**
Yayınevi: **Doğan Kitap**
Baskı Sayısı : **1. Basım**
Sayfa Sayısı : **172**

Arkadaş Makinesi

Yazar: **Nick Bland**
Çevirmen: **Elif Erdoğan**
Yayınevi: **1001 Çiçek Yayınları**
Baskı Sayısı: **1. Basım**
Sayfa Sayısı: **32**

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

Evreni Seyreden Kız

Yazar: Zeynep Gürkan
Yayınevi: Kırmızı Kedi Yayınları
Baskı Sayısı: 1. Basım
Sayfa Sayısı : 80

Büyük Sınav Zamanı-Bilgelik Okulu

Yazar: Aslı Eti
Yayınevi: Kırmızı Kedi Yayınları
Baskı Sayısı : 1. Basım
Sayfa Sayısı : 72

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

Usta ile Margarita

Yazar: **Mihail Bulgakov**
Çevirmen: **Hazal Yalın**
Yayınevi: **İthaki Yayınları**
Baskı Sayısı : **1. Basım**
Sayfa Sayısı : **608**

Seksiyon Kurtuluş Kendini Anlatıyor 5

Yazar: **Kolektif**
Yayınevi: **Dipnot Yayınları**
Baskı Sayısı **1. Basım**
Sayfa Sayısı: **480**

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

Uzun Beyaz Bulut Gelibolu

Yazar: **Buket Uzuner**

Yayınevi: **Everest Yayınları**

Baskı Sayısı : **1. Basım**

Sayfa Sayısı : **323**

Bu Kitabın Ortasında Duvar var

Yazar: **Jon Agee**

Çevirmen: **Emre Ülgen Dal**

Yayınevi: **Domingo Yayınevi**

Baskı Sayısı : **1. Basım**

Sayfa Sayısı : **44**

ÇOK SATAN KİTAPLAR

EDEBİYAT

1. Şeker Portakalı

Jose Mauro De Vasconcelos, Can Yayınları

2. Fahrenheit 451

Ray Bradbury, İthaki

3. Suç ve Ceza

Fyodor Mihayloviç Dostoyevski, Türkiye İş Bankası Yayınları

4. Göçüp Gidenler Koleksiyoncusu

Şermin Yaşar, Doğan Kitap

5. Olağanüstü Bir Gece

Stefan Zweig, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları

6. Simyacı

Paulo Coelho, Can Yayınları

7. Düşerken

Tarık Tufan, Profil Kitap

8. Hayvan Çiftliği

George Orwell, Can Yayınları

9. Fareler ve İnsanlar

John Steinbeck, Sel Yayıncılık

10. Kürk Mantolu Madonna

Sabahattin Ali, Yapı Kredi Yayınları

11. Bilinmeyen Bir Kadının Mektubu

Stefan Zweig, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları

12. Satranç

Stefan Zweig, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları

13. Kuyucaklı Yusuf

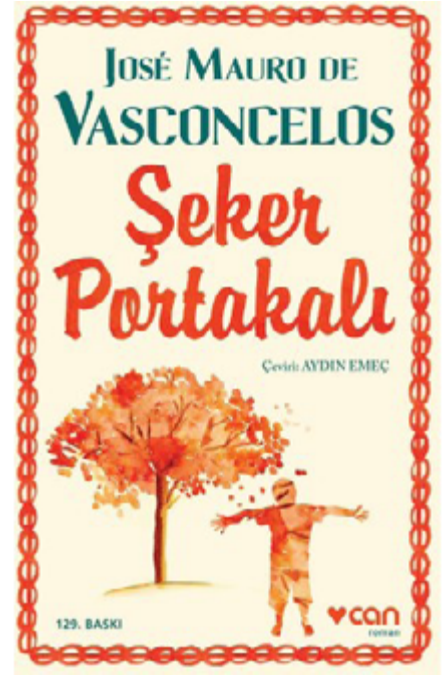
Sabahattin Ali, Yapı Kredi Yayınları

14. 1984

George Orwell, Can Yayınları

15. Yabancı

Albert Camus, Can Yayınları

ÇOK SATAN KİTAPLAR

EDEBİYAT DIŐI

1. Mustafa Kemal

Yılmaz Özdil, Kırmızı Kedi

2. Momo

Michael Ende, Pegasus Yayınları

3. IKIGAI - Japonların Uzun ve Mutlu Yaşam Sırrı

Hector Garcia, Francesc Miralles, İndigo Kitap

4. Gazi Mustafa Kemal Atatürk

İlber Ortaylı, Kronik Kitap

5. Bağırmayan Çocuklar

Hatice Kübra Tongar, Hayy Kitap

6. Bağırmayan Anneler

Hatice Kübra Tongar, Hayy Kitap

7. 21. Yüzyıl İçin 21 Ders

Yuval Noah Harari, Kolektif Kitap

8. Ustalık Gerektiren Kafaya Takmama Sanatı

Mark Manson, Butik Yayıncılık

9. Hayvanlardan Tanrılara Sapiens

Yuval Noah Harari, Kolektif Kitap

10. Seninle Başlamadı - Kalıtsal Aile Travmaları

Mark Wolynn, Solo Unitas

11. El Vedud

Tuğçe Işınsu, Feniks Kitap

12. Eğitim: Bir Kitle İmha Silahı

John Taylor Gatto, Edam

13. Saklı Seçilmişler

Soner Yalçın, Kırmızı Kedi Yayınevi

14. Değişim Sürecinde Türkiye

Mahfi Eğilmez, Remzi Kitabevi

15. Zamanın Kısa Tarihi

Stephen Hawking, Alfa Yayıncılık

gazete duvaR. 'dan oku

4.

['Çabuk Çabuk' işinde çalışan Afrikalılar: Seyyar saat satıcısından ibaret değiller!](#)

7.

[Gazetecilik: Bu iş siniklere göre değil](#)

12.

[Gökçer Tahincioğlu: Bir yol var; inat ve emek!](#)

16.

[Hitchcock ve Truffaut sinema tartışıyor: Zaaflar, arzular, yapılamayan filmler...](#)

19.

[TİP'li muhtar ve Yücel Erten](#)

22.

[Tayfun Pirselimioğlu: Mesele 'bir şey'i görebilmek](#)

26

[Faruk Duman: İnsana kendisinden huzur yok](#)

29.

[Mantolu Kadın: Şiddet ve dayanışma](#)

